

СВОБОДА

LIBERTY

Часопис для руского народа в Америці і орган „Руского Народного Союзу“.

Рік XV. Нью-Йорк. Четвер, 31-го Січня 1907. Число 5.

Vol. XV. New York, N. Y. Thursday, January 31, 1907. No. 5.

Entered as second-class matter December 21, 1906 at the post office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

НОВИНКИ КАЛЕНДАР.

Лютый.

1	Т. Атавасія і Кар.
2	Ш. Макррнн
3	С. Естемія
4	М. О. Мит. і Фарис.
5	И. Тимотей
6	В. Кланмента
7	С. Ксені

Звертаємо увагу усіх інтересованих на се, що „Свобода“ перенесена до Нью-Йорку, тому всякі письма до нас треба адресувати так:

Swoboda,

184 Hudson St.,

New York, N. Y.

Звертаємо увагу усіх наших читачів на се, що хто не має оплаченої „Свободи“ наперед, тому не можемо її вислати враз з другими часописами, але мусилиб ми на кожне число наліплювати одного цента і вислати его особно. Таке є нове розпоряджене тутешньої пошти і ми мусимо строго его держатись. Ввиду сего если хто не хоче аби ему сплинувати висилку „Свободи“, зволить належну за неї суму всегда вперед нам прислати.

Редакція „Свободи“.

Прошу всіх пп. бизнесменів, котрі оголошували се в календарі на р. 1907, щоби попросили як найскорше належність за оголошення до мене.

о. С. Макар,

11 May Str., Ansonia, Conn.

Відень 28. Січня. Рускі студенти грозять тероризмом. Рускі студенти у Львові збунтовались з сеї причини, що переважаюче число місць в парламенті призначено Полякам після нового виборчого права. Проводир руских радикалів, Будзиновский заявив, що сей вибух є першим актом систематичного терору. Він каже, що в найближшій будучности студенти вживуть револьверів і бомб а трупи ляжуть перед львівським університетом заки Русини дістануть справедливості. — (Chicago Daily Socialist.)

В копальні вугля в Charleston, W. Va. случила ся дня 29. с. м. страшна катастрофа, що коштувала більше менше около 70 людей життя; обавляють ся, що у шахті найдуть ще багато більше убитих, позаяк уже пізно з вечера недочислено ся еще багато майнерів. Звичайно під пору працювало у шахті звичайно 200 робітників.

Причиною катастрофи був вибух порохов вуглевого. Нещасте случилось ся за-

раз по п'ятій годині, як що робітники кінчають свою денну працю. Під пору звичайно розстрілюють порохов вуголь, а що порох запалюють електрикою, тому і загально думають, що іскра електрична запалила вуглевий пил а сей вибухуючи спричинив се нещасте, якого жертвою пало стільки людського життя.

Розпучливі, потрясаючі сцени відбували ся по експлозії у шахті Жінки і діти серед плачу і нарікань на вколпках молили о ратунки і поміч для своїх дорогих. Під управою дирекції копальні з'організовано сейчас поміч, оскільки успішно, поки що не знати.

Як доносять телеграми день 29. січня був свідком еще одного страшного нещастя, яке случило ся у шахті „Reden“ в містечку Saargruecken над Реном, на границі пруско-французькій. Причиною катастрофи був тут вибух газів у шахті. В який спосіб случило ся нещасте, поки що годі дослідити, як і тяжко на разі сказати, скільки жертв пало офірою свого тяжкого звання. До сих пор зладжено лісту з іменами 163 майнерів, які рано пішли у сю шахту та офіційально подають число убитих на 148 люда, хотя і се не є виключено, що се число покаже ся вищим. Огонь у шахті зльокалізовано і праця ратункова поступає жваво уперед. За один день зложено фонд ратунковий в висоті 30.000 марок.

На місце катастрофи віхав пруский міністер торговлі Делорік, який візьме уділ у нарадах комісії над сим, чи шахту в цілі цілковитого здавлення пожару залити водою, чи ні.

Вїзд до шахту окружали цілу ніч непроглядні, мовчазні товпи люду. Кругом по землі лежать покалічені, збезображені трупи робітників. Поранені рівножуть звичайно так само страшно покалічені і збезображені як і трупи. Деякі з них суть так обезсилені, що не можуть примкнути очий. Один з ранених внаслідок страшного стрясення стратив мову. На місці працює кількох військових лікарів та й багато людей з персоналу шпитального. Комісія бюджетова у пруській соймї повзяла резолюцію, у якій звиває ся ряд, щоб сей сейчас зоопікував ся вдовами і сиротами по жертвах катастрофи.

Під пору в околиці міста Риги над балтійським морем, у Росії, шукають пильно за рибакими, яких 14 числом загнав вітер на отверте море. Вони ловили рибу, коли раптом лід обломив ся, філі морські пірвали кригу і понесли у море. Декілька пароходів сейчас виплинуло з пристани шукати за нещасними рибалками.

Як побожний Ракефелер зробив гроші? Як звичайно Ракефелер контролює Стандарт Ойл Ко. Надужиття сеї компанії стались так безличними, що міждержавна торговельна комісія мусіла виплатити в справу. Ось що она викрила: Стандарт Ойл Ко. мала змову з залізницями, на підставі якої залізниця перевозили її товар дешевше як других конкурентних компаній. Она удержує шпигів, які слідять кожду бочку походячу з незалежної компанії від часу налагодження на залізницю, аж до місця її призначення. Стандарт Ойл Ко. викупувала незалежні компанії і веда дальше бизнес під їх давньою назвою, через що публика оставала в блуді. При помочи сих компаній нищила она инті незалежні компанії обнижуючи виможливо ціни нафти так, що другі компанії не могли були видержати конкуренції. Описля коли вже конкуренційні компанії були знищені, підносила она знов ціну за свій продукт, звичайно вище від ціни попередньої компанії. Стандарт Ойл Ко. продавала нафту різної якості по різних цінах, але в тих самих бочках. Она платила робітникам незалежних компаній за інформації дотично бизнесу тих компаній, маєткового стану і т. п. Она підплатувала інспекторів нафтових вріжних стейтах і т. п.

Нью-Йоркські капіталісти мають засновати компанію з капіталом 50 мільонів доларів, яка має побудувати верхову залізницю в Ріо Жанейро в Бразилії протягом сих чотирох літ.

Американський конзуль в Швейцарії доносить, що тамешні хлібороби працюють через півроку дома при ткацких верстатах і других роботах, при чім заробляють пересічно на родину з 11 осіб від 96 центів до \$1.34 на день. Родина складаєть з 4 дорослих осіб і 7 дітей. Діти працюють лише в годинах

вільних від науки. В сей спосіб живе три четвертих частин швейцарських хліборобів.

Стережіть ся лікарів, що дають до часописий великі оголошення і обіцяють лізнати і вилічити вашу хворобу по бачивши вас. Они звичайно лічать лише ваші кишені.

21-літний Мих. Сабак може дійсно нарікати на великого „пека“, який приймає в йому на весілю від ч. 155 евеню С. в Нью-Йорку. Під звуки музики, в ніжних обіймах своєї молоденької, гарної жіночки гуляв він найлучше, та ані сніло ся йому, що за хвилину опинить ся в обіймах, але уже трохи менше ніжних, нью-йоркської поліції, яка завидуючи йому його веселого настрою, попросила его чемно на дальшу забаву, але уже до себе. На поліції вияснено йому, що за ним дуже затужила та конче хоче з ним бачити ся міс Анна Садляк, у якої він еще у маю м. р. позичив без її відома золотий годинник і 200 дол. Цікава поліція найшла у його кишенях множество карток з заставничого банку і сталевий боксер. А позаяк він уже частіше в кількох містах давав різні гостинні виступи, тому комісар поліційний з отвертими раменами, та дуже щиро повитав такого пожаданого гостя, і з обави, щоб так цінний набуток де не запропастив ся, жертвував йому гостинність в апартаментах поліційних.

Як доносять телеграми, англійський кружляк „Diadem“ стрівує коло 5 степеня ширини, а 80 ст. довжини парохід північно-німецького лойда „Seydlitz“, який горів на океані. Кружляк забрав із горючого корабля 105 пасажирів і почту.

Убили за склянку води. Двох проспекторів, що шукали за мінералами в Арізоні, були без води через кілька днів і майже з віг валились. Случайно подибали хату одного відлюдка і просили его о воду. Коли той відказавсь сповнити їх бажане, оден з проспекторів стрілив до него і убив на місці. Судді присяглі увіяняли убійника.

Підчас експлозії в майнах в Реден, недалеко Есен (в Німеччині), згинуло 250 людей. 165 витай-

тено вже з відземлі, решта находить ся ще в майнах. Експлозія лучилась 27 го сего місяця.

Підчас огню в Бофало, Н. Й. минулого вітвірка згинуло 10 фаерменів. В Довер, Н. Г. згинуло 4 робітники в часі пожару одної фабрики.

В Ірландії на кожних 100 людей 15 умирає на сухоті.

В самім місті Нью-Йорку 7,700 мужів покинули життя в однім році.

В Гонг-Конг була страшна буря підчас якої згинуло 100 осіб, самих Ханців.

Як відомо цісар Вільгельм II. розв'язав був німецький парламент та казав розписати нові вибори, позаяк старий парламент не хотів згодити ся на жаданя правительства, та безумовно відкинув його жаданя що до армії та коштів її удержання у африканських колоніях. Тоді правительство хватило ся послідної дошки ратунку і розв'язуючи старий парламент заапелювало до національного почуття і патріотизму своїх горожан, мовлячи, що будьтоби честь німецької нації стала zagrożена, як щоб у Африці зменшити армію культуртрегерів з багнетами та не покривати і на дальше усяких свиньств та розбоїв. І ось сими днями проголошено результат нових виборів, який мусить дуже сумно вразити усяку поступову, здорово мислячу людину. На 380 виборчих округів відомий є до тепер результат у 220 округах а в 140 округах за розстрілених голосів прийде до стисліших виборів. Так, як до сих пор представляє ся вислід виборів, то партія правительственна віднесла цілковиту перемогу а партія поступова, іменно соціал-демократи стратили 19 місць в парламенті. До тепер с. д. мали у німецькому парламенті 78 послів — тепер вибрано лише 30. Вправді у 76 округах стають ще соціал-демократи до стисліших виборів, однак ввиду сього, що усюди, де кандидат соціал-демокр. посол, усі реакційні партії ввійшли в зв'язь проти, тому і повіністично — національні німецькі часописи числять, що соціал-демократи будуть могли вибрати до нового парламенту найбільше около 50 послів, то є, що взагалі стратять

29 місць. С. д. преса, як „Vorwarts“ і инші, є повна надія та числять ще на успіх і підносять з натиском факт, що число упавших голосів на с. д. послів є багато більше як попередних виборів, і що відповідно до зросту голосів мусить вийти і більше число послів. Те, що правительственні круги вишлюли поки що побідною рукою, треба приписати лише тій обставині, що в голосованні в користь правительства взяло уділ велике число усяких нездекларованих, та індіферентних до снх лор елементів, які звичайно не мішали ся і не тинали ся до виборів. Фрази правительства про zagrożену національну честь; про небезпеку для нації, як що перестане ся просвічати африканських дикарів горівкою і багнетами, так усім тим людям завернули голови, що они притомом кинули ся в обійми правительства, голосуючи за його кандидатами.

І сій одній лишень обставині треба приписати побіду правительства — яка однак не дуже рожево представляє будучність для німецького правительства.

Тепер відбуваєсь в Шікаго конференція між залізничними робітниками а представителями різних залізничних компаній. Робітники домагають ся вісімгодинного дня праці, на що компанії не хотять пристати. Конференція потягнесь мабуть еще з тиждень.

Повідомлене

Уряд братства сль. Арх. Михайла від „Союза“ ч. 85 в Гейзелтон, Па. повідомляє всіх членів того братства, що дня 10-го Февруара с. р. відбуде ся наш мітинг в галі під червоною. Просимо всіх чесних Русинів, котрі еще не належать до братства і до Союзу, щоб новили ся на сей мітинг, то ся їм відкрито прийме. А і то дасмо до відомости, що до Союзу приймаємо також жєни.

Мих. Мардипяк, предс.
А. Романчук, секр.

Де є

Іван Біс — піаніст его по червоному вусах. Він вийхав до Нью-Йорку в Тампсон, Па. в жіночку другого чоловіка і дитиною. Жінка зєє ся Юлія і є низького росту, дитина зєє ся Ганя і має 4 роки. Хто би про них знав, зволить довести до редакції „Свободи“ на адресу SWOBODA, 184 Hudson St., New York, N. Y.

Найліпша Спосібність

купити одануку на ціле місто руску гросерню. Гросерня находить ся між Русинами.

Властитель примушений продати сво гросерню, бо відіждєть до краю задля браку здоров'я в родині.

Бизнес приносить місячно 130 доларів або і вище, в чого є 25 процент чистого доходу.

Рент місячний 11 доларів. Ціна приступна. Все то гарантує властитель.

Голоситись на адресу редакції „Свободи“ 17 Swoboda, 184 Hudson St., New York, N. Y.

Олекса Коваленко.

В Сібір.

(З Пушкіна).

У глибині сібірських руд
Ви горде маєте терпіння.
Не згине ваш скорботний труд
І душ величчє летіння.

Нєщастю певная сестра
Надія в темнім казематі
Розбуде сьмілість і завьяття,
Прийде жаданная пора:

Братєрство і любовь до вас
Дійде крізь темні торттури,
Як в ваші каторжні мури
Доходе цей мій вільний глас.

Кайдани ржаві спадуть,
Скрізь тюрми згинуть, і свобода
Вас щиро прийме біля входа
І меч брати вам оддадуть...

Бісів хвіст.

Байка в правдою.

I.

Остогидло старому бісови товчи ся по широкім сьвітї, і порішив поселитись „на стало“ в державі православного батюшки-царя. — Там тепер революція — думав сатана — бомби, шибениці, полевї суди, різня. Облєвлюсь. Чимало душ стане ся моєю власністю.

Придумавши сю річ „штудерну“, хитрий біс як стій взяв ся до переведеня діла в жите. З Америки, де саме тоді перебував, перелетів в ту мить до Петербурга, звідси плігнув на Україну і спустив ся в Київ, якраз коло Печерської Лаври.

Була 11-та година в ночі. Місяць і зьвізди сьвітили ясно, а сатана аж затрусив ся, розглянувшись довкруги. Що крок церква, каплиця, ікони, хрести. А все блєстїло до місяця, сіяло блїдим сьвітлом і видавалось величезним та грізним для нічного пришельця. Звичайно біс; страхаєсь всяких сьвятощів, хоч сам любить грати ролю правого та сьвятого. Знатиз ся проте, згорбивсь і почав перекрадатись вуличками в напрямі одного передмістя. — „Дальше звідсіля — шептав сам до себе — дальше! Ту за тісно для мене, жарко.“

Велике місто було якесь мьччальне і понуре. Здавалось, що воно пробуркалось було на хвилю, щоби опять засипляти тяжким, негнродним сном, немовби проковтнуло сонного порошку. Рух поступенно притихав і чимраз менше прохожих вешталось по вулицях. Лиш де-не-де переїхала повозка або пересунулась людека постать. Та все їхало і йшло так несміло і бязько, начеб лякалось збудити лиха. — „Ось порядок, от держава — лепетав біс. — Се не Америка! Сейчас пізнати, що край має над собою пана, котрого рука зависла над неслухняними. Ту лиш жити та бути порядком бісови! От, от...“ Ту урвав свій монолог, бо входив саме в узку і круту вуличку, а під брамою одного дому увидів п'яток людей в робітничих бязях. Всі вони шептали щось між собою і неспокоїно оглядались довкруги. Біс поминув їх незамітно і знов зачав зі сьміхом: „Буде „забастовка“, вмишаєть ся уряд, пришле салдатів, ті стануть стріляти і будуть душі, богацько душ! Ха, ха, ха, ха, ха!“

А по хвиляці, роздивившись по вулиці: — „Глянь, ту живуть самі жиди! Ах, урядимо погром! Погибне тисячі невинних, потече кров і знов для мене будуть душі.“

А може і з тих: високих урядників, губернаторів, міністрів, великих князів і... і навіть самого царя. Ха, ха, ха, ха, ха, ха!“

Тепер вийшов на ширшу вулицю і задержав ся перед одним домом, на якому була вивїска з назвою звїсної української часописи.

„Або й отсе — продовжав даліше — чи можна о-ставити даліше в супокою? Ні. Знищимо, все знищимо! Змєтємо я лица землі всіх Українців, цілий великий, 30 мільоновий народ. І знов будуть моїми душі його гнобителів та убійників. Ах, знаменита гадка, присяй чорту! Славно, старий бісе, сла...“

Ту знов урвав в половині, бо в тій хвилі лучилась подія так незвичайна, що навіть сатана перестрашив ся. Ото загомонів вистріл, куля засьвітіла коло його голови, а на вулиці зробилась величезна метушня. Появились військові патрулі, кільканайцять поліцейських, роздались крики, голоси команди, перелетів кінний відділ козаків і все заворушилось. Ціла вулиця наповнилась оружжями поїпаками. Біс метнув ся стрілою в найтемніший куток вулиці, прибрав на себе постать мушкєтиєра і почав придивлятися звідсіля цілій події. Його зверхній вигляд змінився тепер до непізнання. Мав на собі гарний, чорний одяг, блискучий циліндер, злоті окуляри, високий ковпирець, білу краватку і польські чоботи з довгими

та блискучими колявами, що сягали аж до колін. В отсї коляви схований був його здоровий, чортівський хвіст, з яким, як звїсно, біси ніколи не розлучають ся, якуб там не прибирали постать. Так пристроєний виглядан зовсїм прилично. А наколи додамо до сего, що мав іще округлі, рум'яні лиця, черні очі, пристрасний зір, чепурно підкручений вусик, грецький ніс і високий та рівний стан, так можнаб його навіть назвати хорощим. Кожда панна булаб присягнула, що се якийсь великомоський панчик із знатного роду. Кажемо панна, бо не такі легковірні були царські шпїгуни та поїпаки. Один з них, схований за брамою противлежного дому, від 10 ох минут слїдив уважно старого біса. Бачив навіть, як сей втискав роги в голіву, як поправляв свій хвіст за колявою і тер лице рукою, щоби було біліще. Одним словом — шпїгун був хитрішам від біса.

Виравді він не підозривав, щоби се був сатана, та за те й не сумнівав ся, що то якийсь ворог, котрий важить на власть царя, а може й на жите. Ви-сунув ся проте незамітно зі своєї позиції, наблизив ся до гуртка поліцейських, який зникав кордоном оден кїнець вулиці і почав щось шептати до них, уважаючи при тім на кожний рух старого біса. Опісля знов віддалив ся на давну позицію.

Старий біс іще придивляв ся метушні, ще думав над тим, який хосен може мати з неї, коли се обскочило його шістьох здорових поліцейських. Втікати було нікуда.

— Хто ту стріляв? — крикнув грізно старший рангою поліцейський.

— Не знаю, ваше благородіє — відповів біс.

— Не зна а-еш? А як зовеш ся?

Авраам Бісер.

— Єврей?

— Ні, Американець.

— Американець!? А чим займаєш ся?

— Дневникарством.

— О, о, о, знаємо таких! Покажи пашпорт!

Тепер прийшла черга на старого біса зробити великі очі. Він все обдумав, коли вибирав ся до Росії, лише про пашпорт забув. Тепер пізнав, що находить ся в халепі. Мимо того почав будім то нишпорити по кишенях, немов би шукав за пашпортом, а вкінці сказав: „Не знаю де; нема“.

— Нема пашпорту у тебе — засичав поліцейський з іронією — а як ти сюда приїхав?

— Я мав, але згубив мабуть.

— Коли?

— Думаю, що сегоднє коло Печерської Лаври.

— Тоді, як стріляв?

— Ні, я не стріляв.

— Врєшєш, мерзавець — крикнув старший, — почім звернув ся до підвласних і сказав коротко:

— На поліційну стацию його!

На сїй приказ шістьох поліцейських взяло між себе старого біса і повели в напрямі найближчої стациї царської поліції.

II.

На поліційній стациї сидів лише оден урядник, — чоловік середних літ, чорнявий, кремезний, з низеньким чолом, малими очима, широким носом, рідкою бородою та запитою пикою. Виглядав на бувшого салдату. В тій хвилі нудило ся йому імовірно, бо часто поїхав і що кілька минут згинав ся під бюрко, витягав звідтіля здорову фляшку та пив з неї. При тім цмокав губами і лепетав грубим голосом:

— „Ах, водочка, водочка, спасенное дело“.—Потім знов поїхав.

Саме кінчив свою „водочку“, коли се задукав до дверей і на даний дозвіл вступив до середини звїсний нам старший поліцейський, котрий арештував старого біса. Витягнений, у військовій поставі, здав перед урядником короткий рапорт про стріл на вулиці, про увязнене незвїсного „барина“, котрий імовірно стріляв до когось, а не має пашпорта і подає себе за американського „газетника“. Додав при тім, що „гаспадин“ Нюхов бачив, як арештований ховав оруже до коляви. А ліпших доказів не потрібно.

Урядник вислухав рапорту позїхаючи, протер очі пальцями і дав знак, щоби впровадили в'язня. Поліцейський зник за дверми і за малу хвилю двох його підвласних впровадило попід руки старого біса, що мав тепер дуже нужденний вигляд. Його циліндер був доломаний і заболочений, одна пола фракку відорвана, ковпирець пимнятий, а кінці білого кравата, які мають бути в переду, телїпали ся на спині. На добавок мав підбите лїве око, верхню губу надухнену, немов варяниця, а оден вус відорваний.

Мабуть не знав вимогів російської поліції і та в дорозі примїнила до нього свій пастучий кодекс карний...

Урядник встав, заточив ся два рази і, наблизившись до увязненого, запитав:— „Ти стріляв?“

— Ні, звучала відповідь біса—я не ст...

— Мовчать!—Крикнув урядник—стріляв!

— Ти революціонер, „матежнік“?

— Ні, я Американець і сегоднє приїхав з...

— Мовчать, ти революціонер. Де тїй пашпорт?

— Я згубив, але можу принести другий, коли...
— Мовчать, ти не маєш пашпорта! Як огуже ховав ан коляву?

— Я не ховав, бо я ро...

— Мовчать! Як зовеш ся?

— Авраам Бісер з...

— Мовчать; Покажи оруже.

— Я не можу, позаяк...

— Мовчать!

Ту звернув ся до двох поліцейських зі словами:— „Обшукать його“!

Два сторожі царських законів взяли ся до роботи. Шукали дуже старанно по всіх кишенях, та крім хустини до носа, мошонки з грїшми і незаписаної іще нотатки не знайшли нічого.

— Обшукать в колязах!—грамнув урядник.

Поліційські метнулись [стягати чоботи з увязненого.

Стягнули—але і в колязах не найшли нічого.

Коли се оден з хитрійших поліцейських став обмацувати ноги увязненого і сказав:—Єсть!

— Що єсть?—допитувався урядник.

— Щось довге, м'яке, обвинене вовною.

— Витягнуть!

— Не мож, ваше високоблагородіє, бо всно сягає аж до самих крижєй і там привязанє мабуть. На добавок воно находить ся при самім тілі.

— Стягнути з нього долїшню часть одягу!—грамів приказ чиновника.

Ту біс почав було супротивлятись. Відтрутив поліцейських, затиснув п'ястуки і прибрав грізну постать. Та се лиш погіршило його справу. На даний знак появилось двох сьвіжих поліцейських з нагайками і давай перещити неслухняного. Швидко він піддав ся тоді! Іще урядник не вспів посїзнуги й десять разів, а вже лежав безталанний біс на підлозі: Двох поліцейських сиділо на його спині, оден держав за голову, а оден стягав з нього спідню часть одягу. Нагло сей послїдний відскочив від біса, немовби його пчола вжалала і перекрестив ся тричі.

— Що єсть?—Гукнув урядник.

— В-в-ваше висо-о-о-бла-а-а-а-а-городіє — лепетав перестрашений поліцейський—хвіст.

— Що за хвіст?—сердив ся урядник.

— В-в він має хвіст.

Всі поліцейські повідскакували від біса і почали хрестатись. За те п'яний урядник не був таким трусом. Він закляв по російськи і заточуючись наблизив ся до лежачого біса.

І справді увидів хвіст: довгий, здоровий, оброслий хвіст, з китицею при кінці, подібний до осьлячого. Мимо того не вірив іще.

— Хвіст, хвіст,—бурмотів собі під носом—не може бути. Се імовірно бомба, зроблена на віір хвоста і добре привязана.—Відорвати той хвіст—приказав поліцейським—він штучний!

Двох поліцейських, підбадьорених відвагою „его високоблагородія“, наблизилась опять і почали тягнути біса за хвіст. Тягнули з усьої сили, тягнули, аж підносили його, та все дарма. Вкінці оден з поліцейських заявив:—Ні, ваше високо благородіє, се справдішній хвіст.

— Справдішній хвіст—повторяв чиновник — се злочин. Вірний підданий царя не сьміє мати справдішного хвоста... Лише революціонери мають хвости.

Ту перервав йому біс, котрий пробував іще боронитись.—Хвіст—мовляв—не є нічим страшним та забороненим. А от і царські корови, коні, і собаки мають хвости, а ніхто не карає їх за се...

— Що ти верзєш, мерзавець!?—гукнув царський урядник,—мовчать! Царські корови, коні та собаки не стріляють по вулицях і не бунтують ся против нього. Я от що зділаю—добавив, заточуючись—кажу тобі відтати хвіст, ако „corpus delicti“, а тебе зачиню до тюрми і завтра віддам перед военнай суд. Зрозумів?

Старий біс, котрий доси зносив все дуже терпеливо, тепер стрепенув ся, коли почув такі слова. Йому, старому бісови, мають відтати хвіст, ту найдорожшу і найбільшу красу бісів!? Його мають судити перед военним судом? І за що се? Таж він доси нічого іще не зділав в Росії.

Такі гадки перелїтали через голову біса і почала бурити ся його бісівська кров. Ні, сего не буде!

Між тим урядник щось писав, а коли скінчив і дав знак поліцейським, щоби виконали його приказ, біс зарєвів, аж половина дому завалила ся, одним ударом убив чотирох поліцейських, зірвав голову урядника і вилетів через вибите вікно. Летів тепер дуже високо і як найшвидше, щоби знов не попасти в руки російської поліції...

На другий день стояло в урядовій газеті, що революціонери кинули бомбу на поліційну стацию в Києві, яка убила урядника і чотирох поліцейських та й знищила цілій дім.

Правди ніхто не міг дізнати ся.

— А що стало ся з бісом?—запитає, хто цікавий. Ну, він втік з Росії і не оглядав ся.

„Слово Польське“ доносить, будь-би переклав ся до Галичини, де помагє польській шляхті переводити виборчу реформу. Не знати лише о скілько в тім правди, бо сегоднє добре держатись засади: не всякому духу вір.

Чайний.

Дописи.

3 Філадельфії, Па.

Подає ся до загальної відомості про балмугу у православнім братстві сьв. Андрея, яку викликав предсідатель братства Т. Добров.

Дня 20 го січня відбув ся річний мітинг, на якому між иншим мали вибрати одного делегата на конвенцію „Русских Братств“. Про мітинг сей мало кого повідомлено, а то тому, що предс. Добров хотів сам себе вибрати делегатом. Так і сталося. При кінці мітингу прибуло більше членів, та почали розпитувати ся, чи правда, що Доброва вибрано делегатом і хто його вибрав. Але п. Добров не давав криком нікому говорити, тільки 2—3 своїм прихильникам. Почали випитувати его, що сталося в посмертну за-помогою (в сумі 600 дол.) по небіщику Скопцову, та нічого не дізнались. На тім й скінчено мітинг.

Прощу сьвітлу редакцію о ласкаве поміщенє моєї дописи; треба, щоби люди знали правду, та може виберуть собі иншого делегата. Схаменіть ся люди, і не допустіть до такого скандалу.

Русин.

3 Бостон, Масс.

Поч. читателі „Свободи“ певно будуть цікаві почути дещо про Русинів в Бостоні. Історія бостонської Русини може бути цікава хоч тому, що в ній напишу, як то наші Русини научились говорити по руски. Поч. читателі будуть думати, що се байка, але се не єсть байка, се єсть факт. Недумайте однак, що тутешні Русини були зовсім забули рідну мову. О, ні! Вони тільки були забули на якийсь час говорити по руски і говорили по польськи. Вони самі тепер дивують ся, що були такими необачними та лізли в чуже болото; але тепер заслугують на увагу других, бо в час опам'ятали ся, пізнали оден другого і помаленьки вилізали з чужого гнізда, а вилізши подають руки своїм братам, котрі еще себе не пізнали, хто они є і величають ся тим, що чуже все ліпше від свого. Ще вісім місяців тому не мож було нігде в Бостоні почути руского слова, ніхто не знав Русинів. Надармо бувало ходжу по місті розглядаючи, чи не здиблю якого Русина. Через півтора року мого побуту в Бостоні не мав я того щастя, щоби де здибати Русина. Все говорило по польськи. Я старав ся усіма силами, щоби мене військові власти перенесли до Бостону в надії, що тут певно зможу сходити ся часто з Русинами; але моя надія розвіяла ся як дим. Сходивем три пари комісних черевників, тай на дармо; Русинів знайти не міг. Все Польща. Хоч як тяжко було мені погодити ся з гадкою, що не знайду краянів, всеж не було иншої ради, як сказати собі: пропадай надіє!

Аж мороз перейшов по моїй шкірі на саму згадку, що от забуду говорити рідною мовою. То не сьміх. Говорити по руски не було до кого; писав я руски листи і таке инше, щоби не забути, але багато слів мені вже не ставало в моїй балаканці з самим собою. Я вже не чув рускої мови три роки, і проживав цілий той час між Американцями. В таким моїм безвихіднім положенню обдумував я, кудабі звідси геть поїхати, аж тут одного дощового дня переглядаю „Свободу“ і вчитав ся, що Русини в Бостоні заклали товариство п. н. сьв. Петра і Павла. Дивлюсь на сю допис і не можу розібрати, як се. Того самого вечера пішов я до міста переконатися, чи то правда, що в „Свободі“ написано. І переконав ся, що було правда.

Тепер вже не страхаюсь, що забуду рідну мову. Наше товариство перебуло трудні початки; розвиваєсь досить гарно. Мушу тут зазначити, що члени товариства поступають вперед енергично. Вже малисьмо минувшої осені руский бал, котрий випав ненадійно добре і дав Русинам нагоду похвалити ся перед сьвітом в англійській часописи. Вже чути руску мову в Бостоні, чути руску пісню, чути, що і Русини живуть від нікого незалежним житєм. На Різдва відбулось тут руске богослуженє, а довершив його о. В. Волинець з Манчестер, Н. Й. в італійськй костелі. Хор мішаний під проводом Ілька Кулика і М. Гордійчука вивязав ся на причуд гарно. Серце радувалось почути і подивити ся на то все і кожний по набоженстві вертав домів з дитинчям вдоволенєм і веселим усміхом на лиці.

Найбільшим діячем на бостонській Русин єсть безперечно предсідатель товариства М. Гордійчук. Не буду тут споминати поодиноких імен більше заслужених членів, але признаю, що майже усім належить ся честь і слава за їх братерске поступованє. Дай Боже, щоби наше товариство якнайуспішнійше розвивалось на славу і пожиток Русин України.

П. Мода.

3 Елм Вaley, Ман., Кан.

Минувшого року випав у нас дуже красний урожай; пшениця видала 25 до 35 бушлів з акра; овес і ячмінь від 40 до 60 б. з акра, бож і Манітоба не всюди однакова. Правда, подекуди пошкодив град, але тутешні фермери належать всі до асеккурацій, які виплачують шкоду потерпілим. Сіна так само подостатком. Минувшого літа Сіпіяр будував через нашу малу кольонію залізницю, котра буде йти в Брендон до Реджайни, отже контрактори потребували багато сіна для коний, то і наші Русини заробили від \$50. до \$200. за сіно. За бараболо платили по 40 ц.

за бушель. Масло і покладки по 15 і 20 цнт., а тепер масло по 20, а покладки 30 цнт. за дозен. Пшениця була 64 ц., а тепер 60 ц. за бушель. О робітникам дуже тяжко, фермери платили 40 до 50 дол. місячно і борд. Контрактори платили при будові залізниці від 35 до 45 дол. місячно і борд. Богато і наших робило. Зима дуже богата у свіг і морози, через се добрий ордер на углі. Канада не може доставити тільки угля, щоби ogrіти всіх своїх горожан як Злучені Держави, тому і довіз угля з Злучених Держав досить великий.

Осафат Джобко.

3 Вилксбері, Па.

У нас трафив ся випадок. Дня 11-го Януара забило в майнах Василя Турка. Небіщик походив з с. Сільце, пов. Жовква, не належав до жадної організації, лишив жінку і трое дітей в старім краю. Ніхто не хотів прийняти его тіла в хату, доперва по довгих коровадах, коли небіщика хотіли забрати до Філадельфії, прийнято его в хату.

Такий то льос людий, що ходять самопас і не належать до жадної організації. Тому кличу вас всіх, що стороните від братства, виписуйте ся до „Р. Н. Союзу“, щоби опісля жінка і діти не мучились, а тіл ваших не засиляли до фабрики.

Антін Скробяк, організатор.

3 Канора, Саск., Кан.

Отсим повідомляю чесних читателів „Свободи“, що ми, незалежні Русини в Канора, Саск., Кан., дня 5-го Януара 1907 р. заклали читальню імени Івана Сандуляка з Карлова, звісного хлопського патріота в Галичині. На разі члени читальні зложили \$10.35. Ухвалено початково пренумерувати слідуєчі часописи: „Ранок“, „Свободу“, „Громадський Голос“ і „Читальню“ з Скернтон, Па.

На останок відзиваюсь до Вас, братя Русини, котрі ще не маєте так важного і пожиточного діла, старайтесь сейчас, не відкладайте з дня на день, бо час дорогий минає і не вертає.

В старім краю гнобили нас ляхи, не дали сьвіта божого видіти, трудно було бідному вижити і приодіти ся, тиснули зі всіх боків, трохи остатного духа не виперли з чоловіка, тож як спромогли ся було бідакови на якусь пожиточну книжку або газету. Але тут за морем, славити Бога, маємо куди рушити ся.

Тож сварайтесь, милі братя, з новим роком жите наше відновити і поправити, щоби сьмі могли пізнати сьвіт і волю, якої в старім краю не знали сьмі. Дай Боже, щоби по всіх кольоніях в Канаді школи, церкви і читальні процвітали тай розвивались.

Здоровлю щирих читателів „Свобода“.

За комітет читальний Василь Овчар.

Нью-Йорк, Н. Й.

Товариство „Народна Самопоміч“ відбуло річні збори дня 2 го січня с. р. До виділу ввійшли: тов. А. Корпан, Н. Романюк, О. Косовий, В. Мадків, С. Сімків, С. Гладкий і М. Крупка. Сегорічні збори інтересні тим, що ухвалено зміну статутів і знижено вкладку місячну на 25 центів, щоби тим опособом більшість загалу Русинів могла користати з привілею чартеру „Н. С.“, який може бути помічним при всякій роботі народній в цілих Спол. Дежавах.

Вправді мала горстка Русинів постаралась в р. 1905 о сей чартер, який призначений є на услуги народа, тому новий виділ Товариства кличе до Вас Товариші: Не беріть справи нашої легковажно, не будьте обоятними на розвій „Народної Самопоміч“, але вважайте Товариство се скарбницею американських Русинів, до якої ми повинні складати все, що маємо найпожиточнійшого і найкращого для нашого загалу. Час вже заперестати накликувати загаль „дивитись“ на другі народи, але засукати рукави і взяти ся щиро до праці. А що роботи на ниві народній є аж надто, тому не просимо, але звизаємо всіх, котрим на серці лежить добро нашого брата: Гуртуйте ся численно під прапор „Народної Самопоміч“, заважайте комітети, з яких кожний займав би ся одною виключною роботою як: школа, театр, публична бібліотека, відчити, читальні і т. д. і т. д. Пам'ятайте о тім — що чартер є власністю всіх, котрі хочуть працювати для добра нашого люду руского...

Перший мітинг місячний відбуде ся в суботу дня 9-го лютого о год. 8 й вечером в Liberty Hall 255—263 Houston St., N. Y. (гала 8). Просимо отже всіх нью-йоркських і дооколичних Русинів зїхати ся як численнійше, а там порозуміємось до якої праці нам найперше братись.

О. К.

Не зле було би, аби тов. Н. Сам. подало до публичної відомості звіт зі своєї давнійшої діяльності.

Ред.

Напаймо, В. С.

Тут, в Напаймо є три вулєві майни, в котрих робить більше як тисяч людай. Суть робітники різних народностей, тільки Русинів тут дуже мало.

Робота тут 8-годинна а платня була доси коло компанійної роботи по 2.60 дол. Ті що робили на контракт мали по 35 цнт., 50 цнт., 75 цнт., 80 цнт. і 1 дол. від тона. Залежало від того в яким місці хто робить. Таку платню в сій околиці можна всюди дістати, через то робітники не дуже тримали ся тої роботи.

Тепер компанія дістала великі замовлення на вуглі, отже аби мати більше робітників мусіла підвистити

платню о десять процент.

Кільканайцять людий ту може дістати роботу тепер, а що то є добра робота, отож я радби аби наші Русини тут приїхали.

Хто бажає інформації про тутешню околицю і які тут є зарібки, най пише на низше подану адресу: Michael Stechishin, Box 358, Nanaimo, B. C., Canada.

3 Бразилії.

В лютім виїде руска часопись в Куритибі, називатись буде „Русин в Бразилії“ („Rutheno no Brazil“).

Пан Дмитро Муцяк, фермер з Жангаді, Парана, Бразилії, в ч. 40 „Свободи“ подає до загальної відомості, що в сусідній місцевості єсть добра рядова земля даром до набути, де б могло осісти кілька сот наших фамілій. Звідки пан Муцяк знає про тую землю, сего не каже, а також нема сказано в який спосіб та земля буде дарована. Правда, що в Жангаді є земля рядова, бо там суть фарми військові, але чи уряд буде ту землю кольонізував, сего ніхто ту не чує. Читаю тутешні урядові та опозиційні газети, але сего щем не знайшов, щоб уряд тепер мав давати якісь землі. Уряд має замір роздавати таку землю, що вже рік тому було піднесено в тутешніх газетах, але ще не було ухвалено в Конгресі, і тимчасом не відомо, чи що з того буде, бо на голі слова не мож нікому вірити, як річ не є потверджена урядово.

А передовсім нам треба полагодити перше справи з тими братами, котрі ту суть, щоб не стерти їх з лиця землі. Треба нам ся постарати о рускі школи, яких тутка так мало маємо, що й нема що рахувати на пальцях одної руки та ще і в тих вімсто учити тутешньої рядової мови, вчать польської.

Здоровлю читачів „Свободи“.

Куритиба, 26-го Дец. 1906.

Дмитро Іванків.

3 Ріо Кляро, Бразилія.

Як звісно о. Роздольський, що перебув між нами 10 літ, помер в Листопаді минулого року. Був се одинокий сьвітський сьвященник тут у далекій чужині. Нас в Ріо Кляро є до 800 родин і бажали б сьмі собі дістати сьвітського сьвященника на місце бл. п. о. Роздольського.

Микита Булик.

До емігрантів з села Кульчиць

(пов. самбірського в Галичині) 18

Дорогі краянн — слухайте нашого голосу!

І старші, сьвідомі люди в Кульчицях забажали такої школи, в якій могли бь свободно згадувати про свою бувальщину, научати ся своєї українсько-рускої історії, а з неї і наших старих а гарних шляхоцких чеснот і таким чином ставити не свій шляхоцкий рід, але своє шляхотне по-

Ті що роблять на дворі

виставлені на зимно і вогність, уникнуть руматизму і невралгії, если будуть вживати

Д-ра Ріхтера

Нотвичного

Пейн Експелеру

коли почують перші симптоми. Сей лік роблений згідно з острим німецьким законом і має 35 літню незахитану славу.

На продаж у котрого небусть аптикара, по 25 і по 50 центів або у властителів.

F. AD. RICHTER & CO. 215 Pearl St., New York.

ведене в дома і поза домом. Дрібна руска шляхта в Кульчицях хоче жити такм своїм шляхоцким житєм, заховати свої похвальні обичаї, хоче спільно поплакати і забавитись. Але хоче також научитись шанувати народну честь, хоче пізнати, що може до тепер деколи блудно поступала. Пізнали ми, що такою школою, таким збірним огнищем і для кульчицької шляхти може бути тільки читальня „Просьвіти“ в власній хаті. Тому постановилисьмо вибудувати власний читальняний дім, потребу якого від давна відчуваємо. На домі тім наложимо напис: шляхта народови рускому, собі і тим щирим братам своїм, що бажать науки, добра та чогось пожиточного, красного, т. є. шляхотного. Зі вгляду однак на те, що будова двох гарних церков потягла за собою, як Вам і на чужині буде відомо, великі видатки, і що загаль шляхти, як звісно консервативний, не знаючи ваги діла запечаткованого, не дуже радо спішить з жертвами, сьміємо звернутись до Вас сьвідомих братів наших з просьбою: „доконантьє ласкаводеголку до тої спільної а так гарної будови в далекої чужини, а будете мати і Ви, краянн, коли вернете назад в свояси свою частинку-власність в своїм ріднім селі, на своїй рідній, сьвідомій, шляхоцкій землі“. Завадлегідь шлемо Вам подяку хетьби за найменшу лепту на шляхоцкій дім читальні „Просьвіти“, в шляхоцких Кульчицях. На Вас найбільше числимо, від Вас залежать те, щоби ми становили в ряд з иншими сьвідомими членами народа руского.

За будівляний комітет:

о. Дмитро Гордицький, парох, голова читальні „Просьвіти“, Іван Кульчицький Дашинич Стефана, секретар чит. „Просьвіти“.

Жертви просім ласкаво присилати на адр. В. Кульчицький-Цмайло ст. унів. о. Дм. Гордицький парох, Kulezyci, p. Sambir, Austria, Galicia, або до редакції „Свободи“.

Вступайте до Союзу!

„Союз“

платить 1000 долларів посмертного за муму а

400 долларів за жену.

Хто хоче більше довідатись про „Союз“, нехай пише до Головного Ураду на адресу:

Mr. S. Jadowski, Box 76, Jersey City, N. J.

"СВОБОДА"

(LIBERTY)

THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 184 Hudson Str., New York, N. Y.JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished
on application.**"Свобода"**часопис для руского народа в
Америці і орган „Р. Н. Союзу“,
виходить що тижня в Четвер
і коштує:В Америці на 12 місяців ... \$2.00
до старого краю на 12 місяців \$3.00
В Америці на 6 місяців ... \$1.00Галлячине можуть замовити „Свободу“
через Книгарню Шевченка ул. Театраль-
на ч. 1, Львів, а російськ Українці
через Книгарню „Кітаско Старина“
Венеційська 14, Київ.Оплачувати газету треба все-
гда з гори.Гроші треба посылати в режістрован-
ій листі, або через експресовий, або
поштовою money order (нові ордер). Мо-
жет order, то є картонку, котру дістанете
від поштаря або агента на експресовій
офісі, відішліть нам, бо без того ми не
можемо грошей дістати.

Адрес:

"СВОБОДА"

184 Hudson St., New York.

Або хоч, щоб ея адрес змі-
няти мусить подати зам, крім
нового, також свій старий адрес.**Патріоти а деж Ви!**

В числі 3-ім „Свободи“ з дня 17-го січня с. р. помістив Впов. о. Ст. Макар відозву до американських Русинів з проською скласти жертви на лемківських бурсах в Новім Санчі, Галичина. Однак о. Макар нічого не спіснував за руский дім Бурси в Йонкерс, Н. Й. — Другу відозву помістив о. Н. Струтинський. Він просить ратувати руский дім. Так пансве патріоти, треба ратувати, бо если ми ні, то певно Building Loan Ass. в Йонкерс не поратув, але зробити противно, виставити его на шериф сейд, де нас Русинів грубо може ошукати.

Впов. І. Ардан поясняє справу і радять межі иншим удати ся до Фонду Народного „Р. Н. Союзу“. За сей Фонд можу дещо сказати. По перше той Фонд ще маленький, бо не мав часу вирости від IX. Головної Конвенції „Р. Н. Союзу“. Друге, Фонд сей уложений на 4 прд. в First National Bank of Pittsburg, Pittsburg, Pa. Трете, Гол. Уряд „Р. Н. Союзу“ не має права нарушати жадних фондів після своєї вподоби. На щось подібного треба би чекати аж до річного засідання Головних Урядників і Виділових і питане, чи були би за тим чи против. Далше редактор питає, щоб старий Комітет здав справоздане зі своєї роботи, отжеж впов. о. Велигорський як секретар вже здав справоздане і касієр годять ся з сям справозданем. Після нашого рахунку позостає в касі 5 центів. Після банкового бракує 40 центів. За папір і почтові марки я не рахував нічого. Отже і мое коротеньке спра-

враздане. — Що до вибору нового комітету, то се треба би, вже час. Тож ріш почнемо ставляю кандидатури: Ів. Ардана, головою в Нью Йорк, Н. Й.; о. Кульчицького Цмэйло в Карнегі, Дал. секретаром; п. Алексія Горбала в Дербі, Конн. касієром.

Тепер заходять питання і то найважливіше, звідки гроші взяти, побратувати то ті два Фонди: шкільний і еміграційний, словом Руский Дім в Йонкерс, Н. Й. і бурсаків на Лемківщині в Новім Санчі. На се скажу: не забуваймо послівця, що блиска сорочка тіла, як кожух; належить ратувати перше Дім в Америці, але і за старокраєві потреби не забувати. Ми старий Комітет кличемо до вас рускі патріоти і патріотки, а деж ви? Станьте, покажіть ся на світ божий, най знають люди хто ви, і збирайте жертви сейчас, бо хто скоро дає, той два рази дає.

Нововибраний Комітет при добрій нагоді повинен сам продати дім, а гроші шкільного Фонду уложати в порядний банк, де і процент можна дістати, а коли наші американські студенти на університетах будуть потребувати запомоги, то буде і чим допомогти. На руки редактора „Свободи“ посилаю 4 дол. на шкільний Фонд в Америці і 1 дол. на Лемківську Бурсу в Новім Санчі.

Остаю з поважанем

Алексій Шарпшонь.

До повисшої статі потрібні деякі пояснення.

О. Стеф. Макар просив о жертви для бурсаків в Новім Санчі лише в сім місяці, тому не згадував нічого про Руску Бурсу в Йонкерс, бо і не було радії мішати разом дві різні справи.

Певна річ, що не треба допускати, аби дім Рускої Бурси в Йонкерс був проданий на ліцитації і зробити се зовсім не тяжко. Все що потрібно, то на сплату місячної рати доложити що місяця 15 доларів до ренту, який несе дім. Таку суму чейже американська Русь годна зложити, если би була потреба, то „Р. Н. Союз“ міг би з народного Фонду позичити тих 15 доларів. Розумієсь ліпше було, аби сі гроші зложила люди, оно навіть повинно так бути, але в остаточнім разі, если була konieczна потреба і гроший не було звідки взяти — я не бачу причини чому Фонд народний „Союзу“ не міг стати тут в пригоді. До річної конвенції годіждати, бо се час далекий. Уряд „Союзу“ може порозумітись в такій дрібній справі письменно, сеж ходить лише о 15 доларів. Далше я не думав, аби „Р. Н. Союз“ давав сі гроші на дім Бурси, ні, він лише позичив би, а Бурса моглаб заплатити „Союзові“ за вигоду 4 прд. так само як і Пяттбурский банк — значить народний Фонд „Союзу“ зробив би добре діло

не втратив при тім ні цента.

Я знаю, що справоздане Ів. Велигорського було опубліковане, але лише справоздане пізніше, тому говорючи про справоздане мав я на думці справоздане не часткове, а за цілий час урядованя теперішнього Народного Комітету.

Еще що до Йонкерської Бурси мушу сказати, бо може не всякому се звісно, таке:

Йонкерська Бурса є тіло зачартероване зовсім віддільно від Народного Комітету та Народного Дому (бо і так дехто думає). На чолі сего тіла стоїть 5 тростісів, які повинні були вибрати з поміж себе председателя, секретара, касієра і других потрібних урядників. Чи було що подібного зроблено, не знаю, знаю лише, що головна часть роботи була за довгий час на плечах о. Тимкевича, а після него на плечах о. Велигорського. Народний Комітет мав лише так би сказати опіку над Бурсою, допомагав єй грошми і т. и. Значить, щоб поладнати справу з Бурсою, продати дім чи як, треба передовсім, аби ті люди, що є тростісами Бурси з'організували ся, себто вибрали потрібних урядників і дали комусь з поміж себе право робити се або те після їх ухвали. Народний же Комітет і загал Русинів може лише допомагати грошми, але жадної самостійної акції в справі дому Бурси підпринимати не може.

Отже панове тростіси до роботи! Дайте про себе знати, зробить справоздане Бурси і скажіть нам як думаєте полагодати сю справу, а люди безперечно вам допоможуть.

Те саме треба би сказати і до Народного Комітету. Народний Комітет знав як стоїть справа Бурси, згладно каси Народного Комітету, знав, що він порожньо, чому ж не казав про се скорше? Не добре кричати „горить!“ тоді доперва, коли вже на добре хатарозгорілась, треба кричати завчасу, коли огонь ледви займаєсь. Народний Комітет недобре зробив, що повідомив про се загал доперва тоді, коли вже в касі лише 5 центів остало. Треба було завізвати загал трохи скорше до жертв. Ну, але як сказано, тут ще не грозить нічо страшного, а з минулих помилок можемо брати собі науку на будуче.

Еще що до вибору нового комітету. На посліднім вічу, яке відбулось в Міксіпорт, Па., ухвалено засновати народну організацію „Товариство Руских Патріотів“, яке мало в будучности вибирати найвищу народну Екзекутиву, Народний Комітет. Товариство се, як звісно, заснітілось і ми знов стоїмо перед питанням: Хто має вибрати сей Народний Комітет? Віча, як в практиці показалося, завжди виходять місцевим, значить місцеві люди можуть їх контролювати і вибирати місцевих в

уряд — а сей Комітет має прецінь бути не місцевим а народним.

Найлегче еще булоб зарядити в сій справі голосоване поодиноких братств, але і се не булоб кінче справедливим, бо є вправді брацтва вельми патріотичні, але є і такі, що ніколи і цента не дали на народні цілі, ва який отає підставі малиб они право вибирати Народний Комітет?

Мені здає ся, що одним і можливо найсправедливішим був би такий спосіб, аби кождий американський Русин, чи він зі Злучених Держав, чи з Канади, який в протягу послідних 3 літ жертвував на яку небудь патріотичну ціль, пр. Боевий Фонд, Фонд Р. У. П., Народний Фонд або Хлопецький Страховий Фонд і т. п. мав право вибирати Народний Комітет. Голосоване мусілоб бути явне. Кождий маючий право голосованя, голосував би відразу на 5 урядників (стільки мабуть є в Комітеті), випишував на картці, кого з них хоче мати председателем, кого писаром а кого касієром і єю картку заслав би до секретара Народного Комітету. (Позаяк о. Велигорський зрік ся секретарства, Народний Комітет повинен би займунувати тимчасово когось иншого на его місце). Секретар зібрав би всі голоси і опублікував їх в часописі (щоб кождий знав, що его голос почаслений ним вибраному кандидатури, а не кому иншому), а зарзом і вслід виборів.

Такі вибори можна би розписати через часописи і позначити певний час (приміром два тижні), в яких голоси приймаєсь, так що цілі вибори моглиб бути переведені і їх вислід кождому звісний найдалше протягом 5—6 тижнів.

Се моя гадка — а хто має що за неї або проти неї сказати, або має ліпшу гадку, зволить написати про се до Нар. Комітету або опублікувати в „Свободі“.

Рівночасно заявляю, що з 5 доларів прислав п. А. Шарпшонь відсилаю єму 4 дол. назад, бо він все ще є касієром Нар. Фонду і в него гроші на Бурсу в Йонкерс повинні заходити — від себеж засилаю на Бурсу на руки п. Шарпшоня 10 доларів.

\$1. жертвованого п. А. Шарпшоньом на бурсаків в Новім Санчі задержую поки що при собі і если ще хто прислав яку жертву на ту ціль в сім місяці, відішлю єй разом на руки о. Макара, від котрого поклик на бурсаків вийшов.

Іван Ардан.

До бою!

Читаюч „Свободи“ звісно, що п'ять років тому назад українські студенти у Львові постановили виборити для себе належний їм університет з українською викладавою мовою. А що львівський університет не є

правно школою польською, тільки школою призначеною так для Поляків як і для Русинів, тож постановлено, аки буде окремий український університет у Львові, доматитись, щоб на теперішньому встановленні тільки катедри українських, кільки буде на се готових руських кандидатів та професорів сєї найвищої школи. Та Поляки, які вже на добре всадовились в львівському університеті, ніяк на се приста не хотіли. Звідси пішла єя борба напих академиків з університетськими властями, яка з початку йшла легальною дорогою, протестами, депутаціями, а коли се все не помогло, руські академики в числі до вісім соток покинули львівський університет, щоб сям звернути увагу других народів на нашу несправедливість. Се була так звана сецесія. Та нам аж надто добре звісно, що наші академики о власних силах діла сего довершити не в силі були; тут треба було кінче грошевою запомоги. І народ скинув не малу суму, з котрій і лепша амер. Русинів не послідну забрали позицію.

Сецесія тревала рік, а по році академики наші злетілись назад до своєї — не своєї школи у Львові, щоб далше провадити борбу о розпочате діло.

Показалося, що цією дорогою не діють ся нічого; Поляки тільки й ради були, що повбудили своїх ворогів, а о поладженню сєї справи ані не думали. Вви ду сього треба було подумати про інакші средства борби, хочби навіть нелегальні. Бож коли не мож доборотись справедливости правним порядком, тоді хапає ся за руський парграф тим більше, що лиш він один показав ся корисним в борбі з Ляхами. Що так додумались наші академики, про се свідчить їх тактика, якої імілись після сецесії. Рік тому назад наші академики починаючи новий спосіб борби, урядили демонстрацію на університеті протипослідження рускої мови. Загорілі польські студенти постановили боронити польського характеру університету і хотіли виканути руських студентів з університету.

Та се їм не вдалось помимати їх чисельної переваги (309 супроти 80). Русини забарикадувались на першому поверсі і відбивали польські атаки. Борба тревала цілий день; кількнайцять покарічено (більшість Поляків) і вечером при наляганю деяких професорів воюючі розійшлись, витані на дворі руською численно зібраною публікою. Опісля настунив повірний спокій, хоч вибуху можна було сподіватись кождої хвили. Та причину до заворушень дала знова послідна імагрикуляція, з часі котрої університетські власти заховувались знова провокуючо і обиджуючо супроти Русинів. Про сі

заворушення надійшли телеграфічні вістки аж тут до американських газет.

Бже там не маде ємо, лось, коли про се аж в Америку шлють телеграфічні повідомлення. Та заки насніють докладні справозданя в руських газетах ми подамо сак кільк телеграфічних звісток. І так до „Times“ одної з найповажніших світов. газет прийшла така телеграма: „Днес у Львові зайняли бурлямі сцени на університеті, які закінчилися арештом сотки студентів. Студенти почали демонстрацію проти університетської Ради, яка не прийняла декларації зложеної в руській аязці, а жадала написаної по польськи. Демонстрація виявилась в нищенню топорами конференційної галі, офісів університету і кількох викладавих саль і в установленю в форму чотиробічною табору (козацького, прам. склад.) з десків і різних поломаних меблів. Доктор Вінкарж, (він називає ся Вінарж і є загорілим ворогом всего руського) секретар університету зівстав поважно равений, заки поліція встигла зробити кінець тим заворушенням. Поліція усталилась в кордон навколо університету і забрала під свою сторожу одну сотку студентів. Після того демонстрація скінчилась“.

Того самого змісту телеграма і в „Геральд“. Цікава вістка подана в німецькій „Staats Zeitung“: „Наспілі описи сцен на львівському університеті викликали там найпакрійше вражінє. Після донесень знищили Русини, які були проти польської мови імагрикуляції (розуміє ся для себе) цілий перший поверх університету, а також і бюст цісаря Франца Йосифа. Заки поліція успіла опанувати ситуацію, студенти канулись на ректора і кількох професорів і троха їх потурбували!“

Тільки з газет, а решту треба собі самому досювати. Що з такої тактики вийде, покаже будучність. На кождий случай справу будуть мусіли полагодати в користь Русинів, если не хочуть аби подібні сцени повторялись на будуче. Ми прийняли сі вістки з великою радістю і з напруженням їдемо на далше.

Моя жура.

...не полижає
а розкаже, що діялось в сьвітї,
чи правда, чи неправда
і чий ми дітє.

Гісторична доля нашого народу се якась зстрашна Немеzis (богиня пімсти), що мабуть і сама не вважала, які страшні наслідки вийдуть для українського народу з єї над ним піклування. І кому ж то она так догаджувала і кому захотілось бачити його в такому стані, в якому він тепер знаходиться? З такої здоровенної душею і тілом маси зробила більшість їх крайними нуждарями, без ніякого почування люд-

шого достоїнства, людьми без ніяких майже вимогів сучасного чоловіка. Гірш робучого вода зривається в ранці і заспанний летить на поле чи в фабрику, щоб на рівні з машиною добути для себе таї своєї чадани хліба. Та в кого ще єла, а як неміч зломить його і заставить в муті на неогрітій печі стогнати, тоді лети саранча на село або під церкву. Хтожбо не бачив нашого села. Сих мулявих згорблених хаток прикритих старенькою соломницею і ще нужденніших хлівців, порозкиданих по невеличким подвір'ю. Якби так пан Карнегі чи Ракефелер були справді людьми, якуб то прислугу могли зробити людям. Сих мільонів, які видали на різні лайбреріс і техніки, якби так вжили на відбудовані сих нужденних галицьких палаців. Але колиб були людьми! А наш народ вміє дакувати. Що а що, а сеї штуки хто небудь не втне. На се треба такої педагогії як наша народна. Цілі віки нас нічого більше не вчили як тільки „рокопне“, „униженно“ дакувати. Щесь не встиг заговорити до нього, а він вже хильцює, благодарить. Так, наші люди дуже чемні. У нас глі „народні“ інституції нічого більше не роблять як тільки вчать наших людей сеї найпершої чесноти, послуженства і покори. І сюркорнів народ. А народні педагогі можуть тріумфуючи вклонитись публіці (як в цирку), що удалось їм таких „дикунів“ учити дакувати.

І коли в старім краю хоч сак так мож між простолюдем провадити яку культурну роботу, то тут проба в сїм напрямі зовсім розчаровує. Чоловік, що цілий свій вік був під вражінем духовних чи свіцьких властей і то в галицькому значіно, чоловік сей визув ся не тільки із всяких людських прикмет, але в ньому законсервовалась якась невеличка купка галицьких „культурностей“ до тої міри, що ніяк їх усеунути. І горе тому, хтоби не хотів звязатись до рівня їх „поглядів“, або забажав стати апостолом правди і науки. За се люди, що деінде не озвинули крім погорди і здорового копняка нічого більше, тут без ніяких заходів стають передовим завдяки тільки звоїм безхарактерности; они спосібні грати на сих низких інстинктах у людей, они для того долара роблять себе хуліганями, а по їхньому се називається працювати на ниві „руско-народної“ для якогось там душевного вдоволення. Так ми се розуміємо. Але вертаємо до загалу.

Не можна сказати, що се відноситься до всіх Русинів в Америці, а принайменше в тій самій мірі. Ні. Тут власне показується, як в різних частинах руської землі в старім краю йде культурна робота над нашим народом. Звісна річ,

що найгірше стоїть справа з угорськими Русинами. Всі они звуть себе Русинами. Але як розібрати се все, що подають їм їх культуртрегери і що они приймають се за добру монету, що більше они вважють се за своє рідне, то можна уявити собі, яку школу перейшов сей народ. Я бесідував раз з угорським Русиним ще в старім краю. Бесіда зійшла на книжочку. Каже, ми читаємо книжки, тільки пан превелебний не хоче дати нам читати. І що за книжочка, питаюсь. А такі грубі фінські книжки з акифістами, кондаками і тропарами. От до чого звели народ панове превелебні. Сі панове говорять по мадарськи, а до народу якоюсь мішаниною словацького, церковщини і де не де руського слова. Так близько їм до руськості. А народ сего не розуміє, хоч чує і бачить.

А ся співучість, музикальність нашого народу як звиродніла у мадарських Русинів. Вистояти цілу приміром службу Богу у їх церкві, на се треба для музикального ула немалої мук. Так, сумно і невеличкого. У них, як сказано, не то що знищено всяке почуте людини, але засаджено такі курйозні погляди, що годі подумати, аби се мадарський Русин приняв звичайним процесом мислення; у нього нема ні якого осуджування справи, єсть тільки механічне повторене сего, що їм насильним, авторитетним способом накинено до голови. Між ними може ще числитись на слький такий успіх, хто хоче для власного вдоволення працювати на ниві „руско-народної“. Російські козаки з 48-го року промостили їм дорогу до „народної“ роботи. Але, щоби роботу сих самих козаків супроти власного народу в теперішній борбі рос. народу з царатом оцінити як належить, до сего ще не довчилися руські патрийоти. А сучасна гісторія навчила їх найбільше, колиб тільки царю і не як „істинно руськіє люди“ єї розуміли. Тільки про угорських Русинів. Хоч се виглядає наче національний некрольог (по смертна згадка), та з правдою нігде дітись. Їм вже мабуть не розкаже наша гісторія „чая правда, чия кривда і чий ми діти“.

Троха ясніше вже з Буковинцями. У них духовний рівень мало що вищий чим у мадарських Русинів. Вишарчить сказати, що в Канаді багато з них є проти шкіль, при чім сьміло твердять, що через школи вони мусіли покидати Буковину. Дальше забобонність у них як в середнолітніх часах, а релігійні поняття у них нічого не мають спільного з християнською наукою. Бовванюючи перестойть ціле богослуження, а по обличчю не пізнати, що в ньому ворухить ся якась розуміння сего, що бачить. У них велике привязане до зверхньої форми. Та коли

ставиться ся їх висте від мадарських Русинів, то маємо на увазі ту живу струю народньої праці учителів, яка чьмало захопила сія на Буковині і яка є запоручкою зміни на краще. Та парескомчо Черемош і ми вже в іншому світі. Далекі від сього, щоби щось перецінювати, всеж таки скажемо, що в Галичині тїла іскорка народньої душі, тут она вайскорше захопила народню масу, і судити по сьому, що творить ся тепер в Галичині, можна сьміло дивитись на єї будучність. Характеристичним і тут сьвідомість і взагалі культурний рівень там, де мають власть москвофіли. Найперше заражена сею язвою Лемківщина, потім декілька повітів і в східній Галичині. І якраз ся частина Галичини найтемніша і найтяжше йде там організаційна і просвітна робота.

Що до Лемківщини, то треба говорити з всяким застереженням. Лемки багато вирізнялись від прочих Галичан. У них багато добрих прикмет, як підприємчивість, живіший ум, загальом пирша індивідуальність, і колиб так їх горивонту національного а тем самим і культурного не за темнювала зараза москвофілства, протівко, колиб їх захопила жива струя народнього відродження, ониб випереджали прочих Русинів. Се видно по тутешніх Лемках. Богато з них, що ввеманциповались з москвської дурійки, стали перемовими між тутешніми Русинами. Бож хтож се ті москвофільські агітатори, перед якими клонять голови Лемки? Не треба їх вичисляти. Загалом беручи, се люди зоредовсім без ніякої моральної вартости, з крайно ретроградними ідеями, рівні там всім посіпакам царським, які за Юдин гріш йдуть проти визвольного руху російського народу. Отже хто стоїть під впливом такої голоти, там затрачується розуміння чогось кращого і ліпшого, а з сльід за тим йде упадок його ума, а дальше його добробуту.

Ми далекі від того, щоби не бачити хибних сторін і в чисто народнім житю галицьких Русинів. Та проти сего йде завзята боротьба поступовців так, що тут не може бути бесіди о одностороннім впливі злих чинників, тут нема застою, йде боротьба сьвітла з темрявою. Ми віримо в успіх і побіду правдивих ідеалів людськості. Се все сказано про австрійську Україну. Про більшу частину нашої нації, про російську Україну скажемо іншим разом.

Тетянин.

Осип Назарук.

Про двох царів глибокої Росії: Голод і Шкорбут.

— „От не гавкайте на царя тай на Росію, бо там бідному народові ліпше як у нас. Я сам був у Беса-

рабії, на Поділю аж недалеко Києва, а скрізь хлібні такі стоять, господарські забудовані такі, що у нас таких вже від давна невидко. І де там голод може бути? А вже найліпше то те, що Жидам волі нема...“

Таке балакане мож нераз почути, коли мова йде на Росію. А говорять так не лише москвофілством замистилені тумани, але й прості, в політїці несьвідомі люди, що йдуть за завірюшкою аж у Росію, як образники, дротарі і т. п. Я бачив навіть Поляків (Мазурів), що дуже собі хваляли жите в Росії: „там хліба доволі і мясо тане, не так як у нас...“

Наслідок того такий, що нарід не вірить ніяким газетним вісткам про голод у Росії. „Ая коби у нас такий голод був“, повідають. Пояснити се можна тим, що наші люди заходять тільки в українські землі, де голодні роки трапляються не так часто, як у „глибокій Росії“; полудневі українські губернії, куди заходять наші люди, се найурожайніші землі, се шпихлір Росії. В глибокоросійські губернії, як Уфа, Симбірск, Казань, Самара, Перм, Вятка, з наших людей не заходить ніхто, а в тих саме губерніях царює голод і голодозна пошесть, шкорбут. Страшна то хвороба: ноги від неї синіють і пухнуть, ясна покриваються великими як горох, червоними і вонючими прищами, зуби випадають а з уст йде такий смід, як від гнилого стерва. Лік на ту хворобу є добра їда як: мясо, молоко, здоровий хліб. Люди, що живуть корсю дерев, гинуть на ту хворобу як мухи. Ту подаю опис голоду і шкорбуту, тих правдивих царів глибокої Росії на підставі книжки написаної родовитим Росіянином і одним Німцем.

1.

Якби чужий чоловік зайшов у губернії, які має обхопити голод і не знав, чи рік був урожайний чи ні, то догадав би ся, що надходять нещасте, по тім, що всі ярмарки переповнені хлопською худобою. Кождий хоче продати — ніхто не хоче купити. Доброго коня можна купити за 15 рублів. І не один закомить ся тай купити. Але потому жалює, бо паша дорожє страшенно. Зима довга, і треба капіталу на прокормлене худоби до весни. Як би навіть даром дістав худобу, то на її прокормлення треба видати тільки, що не оплатить ся. Тому ціна худоби паде так низько, що рівнає ся ціні шкіри: кілька варта шкура, тільки варта худоба. Робуча сила зьвіряти вже не числять ся, коняче мясо має вартість тільки для Татарів, бо вони їдять конячу. І так худобу або продає ся і ріже ся, або ріже ся і продає ся, т. е. шкуру. Але потому то вже й на шкуру нема купця.

Стаїні стоять пусті, навить у господарів, що мали

по кілька коней і коров, та по 20 і 30 овець. Будинки без дахів, тільки платви і крокви чорніють — то солемні стріхи зривали для худоби, бо годі слухати її жалісного реву. А як не стало і стріх, то не стало і худоби. Тільки десь у когось є ще суча, немінча конина, що з ніг валить ся, а тільки у великих богачів трапляється корова. Діти гинуть як мухи. На сто народивших ся гине 95, а лишає ся прижити тільки 5. Дітям при грудях ще найліпше, бо все таки щось витягнуть з матерних вислохих гудий. А для відлучених нема ані молока, ані яйця, ані навить чиру — тільки кусень чорного хліба, в яким мукимало що більше ніж хопти. А для дитини такий хліб то трійло.

2.

Як уже нема ані худоби, ані сдежі, бо вся заставлена або продана, ані навить стріхи на будинках, тоді до російських сел приходять шкорбут. По хатах лежать на голих дошках, бо нема що підстелати, живцем гниючі люди. А російського хлопа яка-небудь хвороба не звальє з ніг! Не тому, що він здоров. Є се одні із мнгоких забобонів, те люняте про здоровле хлопа. Поправді то рідко трапляє ся здорова родина. То само видко при бранді навить у добрі роки. А жінки то трохи не всі хорі. Хлоп не є здоров тільки дуже терпеливий: він перестає працювати аж тоді, коли таки валить ся з ніг. Як хвороба не повалять його, то хорює і працює ходячи. Трапляє ся наприклад таке: Приходить хлоп і каже що має горячку; прикладає ся йому термомір: 41 степенів! Такий тиф аж ну! А хлоп уже спорий час терпить його — в косою в руці. І відки має взяти ся се здоровле? З тих брудних, низьких хат, чи з нужденного харчу?

Шкорбут не з тих хоріб, що їх можна ходячки пережити. Села від нього так пустіють, що навить у теплі, весняні дні нікого не видко на вулицях. Ані діти не грають ся, ані собаки не гавкають. Тихо, як на кладовищі. Як вступи-те до хати, то вдарить на вас страшне горячо; то піч міцно опалена, навить серед літа, бо голодні й сухі як скипки люди потребують тепла. Поздоровляєте присутніх, ніхто не відповідає. Питаєте, хто є господар; підносять ся з прїчі голова, і ви бачите розточене шкорбутом лице. „Ти хорий?“ каже до нього (там говорять ся до себе тільки „ти“). Господар отвирає губу — ясна напухла, деякі зуби вже повипадали, і в ямках і на яснах великі як горіхи чираки — один коло одного і один над одним. Коліна напухла, спухати на тверда і сина... На другий прїчі лежать жінки, також хвора на шкорбут. Віля неї

колеска, а в ній ліврічна дитинка, маленька як рукавичка. „Маєте ще збіже в шпихлірі?“ питає господар. — „Збіже пане? В шпихлірі можеш набирати тільки хвості від щурів, бо й вони з голоду поздавали; як би не царська ласка, то вже би й ми давно помирали. А так гложим в уста дрібку хліба, і душа далі телепає ся в тобі“. — Музик думає очевидно про заповоги збіжем від земства, не знаючи що цар і царські урядники, ще переслідують земства за несене помочи голодним, бо підозрівають в тім соціалістичну агітацію. — „А дістаєте крім хліба мясо?“ — „Ні, а вже не тямлю, коли в хаті було мясо. Коби хоч капуста була. З царської ласки маємо тільки кусень хліба“. — „А що їсть мала дитинка?“ — „Сєе пане“, каже матір. „Але що воно може витягнути з моїх сухих грудий, сама не знаю. Як я кормила старшу дівчинку, то малам груді, великі як ведра. А тепер...“ Поруч матері стоїть та старша дівчинка, ще без шкорбуту, але бліда і дуже недокровна; невдовзі і її позалить на тверді дошки.

Та страшний шкорбут ніколи не приходив сам. Товариші його: плямистий (або голодозна) тиф, від шкорбуту тим ліпший, що ча нього скорше умирає ся, сухоти, дизентерія, малярія, сибірська зараза, дифтерія, шкарлатина, і мнго инших.

(Коваче буде).

Надіслане.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНОДУМНА ФЕДЕРАЦІЯ.

Вважаючи, що для успішного ведення соціалістичної і взагалі вільнодумної пропаганди між українським пролетаріатом в Америці конечно потрібна є українська соціалістична організація, приступила громада Українців-соціалістів та анархістів до заложення „Української Вільнодумної Федерації“. Федерація гуртує у собі всі вільнодумні українські елементи без взгляду на їхні особисті політичні чи партійно-програмові тонкості. Хто своєю думкою не продає панам та полам, той повинен пристати до Української Вільнодумної Федерації. За деталічними поясненнями належить вдавати ся до М. J. Stechishin, 630 Magnus Ave., Winnipeg, Man., Canada.

У. В. Федерація думає вскорі взяти ся до видавання власної часописи. Кождий соціалістичний напрям буде мати у ній самостійний відділ. Хто хотів би фінансово допомогти сему лухвальному ділу, зволить відвести ся на висше подану адресу.

I 13

Мир. Ст.

Шукає місця

Пісень церковний, літ 23. Адрес: Emil Fal, Monessen, Pa.

СПРАВИ „СОЮЗА“

Отець духовний „Союза“:
о. Стефан Макар, phone 46-12
11 May St., Ansonia, Conn.
Головний Уряд „Р. Н. С.“ на
роки 1906-1908.
Председатель:
Бонетянтин Кирчів,
140 Essex St., Jersey City, N.J.
Місто-председатель:
Іван Парилляк, Terryville, Conn.
Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.
Секретар фінансовий:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.
Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський,
Box 76, Jersey City, N. J.
Радні:
Т. Талпан, Shamokin, Pa.
Лев Моніта, Lansford, Pa.
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Матій Семенюк, Sayre, Pa.
Андрій Овсак, Trauger, Pa.
Ф. Поливка, Hazleton, Pa.
Контрольна Комісія:
о. Лев Левицький, Minersville, Pa.
Осип Стеткевич, Olyphant, Pa.
С. Калакука, Jessup, Pa.
Головний організатор:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союзу!

„Союз“ — одінока русько народна організація в Америці.
Приймає членів від 1 року до 40 літ життя.
Вступне після літ.
СОЮЗ ПЛАТИТЬ:
Посмертне за мужа \$1000.00,
Посмертне за жінку \$400.00,
Посмертне за діти від 15.00 до \$300.00.
В разі утрати: а) обох очей ніг або рук \$1000.00, б) одної руки, ноги або ока \$200.00.
Сли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині \$150.00.
Хто хоче вступити до Союзу, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союзу.

Вамне
для П. П. Секретарів Р. Н. Союзу.
Повідамляю раз на все, що всі гроші належачі до каси Р. Н. Союзу посилає ся так: на money order-ах або чеках виписує ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так виписаний money order або чек не посилає ся до Голов. Касієра, але враз з вказані до Голов. Секретара. Головний секретар опісля відсилає їх до Голов. Касієра.
С. Ядловський,
Голов. Секретар.

Оголошене.
Отсім повідомляю Вас П. П. Секретарі, що приймаючи нових членів до Руського Нар. Союзу маєте від кожного новобступачого відбирати: 1) вступне після літ, так як було перше, 2) за грамоту 25 цнт., 3) відзнака 75 цнт., 4) книжочка 10 цнт., 5) на фонд резервовий 2 цнт., 6) фонд

бідних 1 цнт. і 7) фонд народний 1 цнт. При вступі нових членів маєте уважати, аби члени були здорові, чесні і добрі Русини і щоб не перевищали 40 літ життя. Ті, котрі мають висше 38 літ а не скінчених 40, мають предложити метрику родження або який инший документ, котрий би посвідчив про їх вік.
С. Ядловський, голов. секретар.

ВАЖНЕ!
До Вп. місцевих Урядників Рус. Нар. Союзу і всіх членів взагалі!

На підставі ухвали IX. головної конвенції Руського Народного Союзу відбувшої ся в Scranton Pa. повідомляю сим вас, що буду настановляти місцевих організаторів Р. Н. С. Хто з пп. урядників або членів схоче заняти ся організацією своїх рідних братів-Русинів нехай сейчас зголосить ся до головного організатора. Пп. місцеві секретарі мають першнство.
С. Ядловський,
головний організатор,
Box 76, Jersey City, N. J.

Повідомлене
для всіх відділів Р. Н. Союзу.

П. П. Секретарі!
Отсім повідомляю вас, що кожного місяця належить ся повідомити мене: хто був прийнятий до братства, хто вимазаний; хто був прийнятий з переступним листом, а хто взяв переступний лист; хто змінив посмертне на скільки і кому записав; хто оженив ся; хто помер; скільки членів позівало в братстві на ціле а скільки на половину посмертного. — Всі такі зміни треба написати на Місячній Справі, т. е. на картці, котра прийде вам з кожним розметом і ту картку по кожнім мітингу або найдальше до 29-го заслати разом з деклараціями і переступними листами, если які будуть, на адресу:
Theo. Labowsky,
Box 76, Jersey City, N. J.

Після тої місячної справи прийде вам слідуючий розмет, а котре братство не пришло такого повідомлення на час, то его розмет буде такий сам, який був попередній, а члени, котрих братство хотіло прийняти або вимазати, не будуть прийняті ані вимазані аж доперва на другий місяць, бо на 30-го займає ся рахунок членів і розсилає ся розмет.
Теодозій Лабовський,
рекорд. секр. Союзу.

Читайте!
На підставі ухвали Конвенції „Союза“, кожде братство приналежне до „Союза“, повинно мати оті книжки:
1) Книжку членів (Іменослов).
2) Книжку місячних складок.
3) Книжку касову і протоколову.
На сі книжки повинно кожде братство заслати 5 доларів до каси „Союза“.

До всіх відділів,
1 членів „Р. Н. Союзу“, і до вдів і сиріт оставших по членах.

Отсім подась до загальної відомости слідуюче:
1) Всі гроші по умерших членах „Р. Н. Союзу“, котрі були записані для позівалих сиріт і котрі еще до сего часу не були виплачені, находять ся в Фонді сирітських каси „Р. Н. Союзу“.
2) Ті гроші Головний Уряд не може і не має права виплатити лише повнолітним сиротам (спадкоємцям) або їх правним опікунам.
3. Спадкоємці не мають права жадати від організації „Союз“ проценту після своєї волі, а лише такий, який каса „Союза“ побірає, і від того часу, від коли обставини нашої організації дозволили сі гроші упорядкувати і ульковувати в Фонд сирітський ненарушнимий.
4. Головний Уряд „Союза“ був всегда і єсть тепер і на будуче приготований сі гроші спадкоємцям виплатити, если спадкоємці внесуть свої жаданя, а з ними дадуть нашої організації „Союз“ легальні повітованя.
5. Спадкоємці-сироти, котрі суть дорослі, се є повнолітні (в Америці маючі 21 літ скінчених), можуть свої жаданя вносити до Головного Уряду „Союза“ і разом прислати метрику уродження, а Головний Уряд сейчас виплатить їм належиту суму.
Зі старого краю, Угорщини або Галичини, спадкоємці можуть вносити свої жаданя через своїх опікунів або урядників ц. к. повітових судів — каси сиротинської. Такі жаданя повинні іти через конзулат австрійський тут в Америці (33 Broadway, New York City, America), а конзулат повідомить і передасть сі папери нашому урядові і ми вишлемо сі гроші через конзулат до приналежного суду — до каси сирітської.
6. Опікуни малолітних сиріт в Америці, если хотять дістати гроші сирітські з каси „Р. Н. Союзу“, мусять бути узнані тутейшими кортовими властями і мусять заслати копію декрету опікунго до Головного Уряду „Союза“, на руки головного секретара Mr. S. Jadowsky, Box 76, Jersey City, N. J.
7. Спадкоємці, котрі находять ся в краю і суть повнолітними (мають 24 літ), можуть свої жаданя вносити впрод до Головного Уряду на імя председателя Mr. K. Kircow, 140 Essex St., Jersey City, N. J., North America, але мусять залучити посвідчене уряду громадського, метрику уродження, почтовый адрес і спис скільки в родині остає молодших спадкоємців і їх імена.
8. Всі відділи і братства „Р. Н. Союзу“ як і позівали вдови і сироти обовязані прислати спис сиріт і їх імена, вік і адрес, котрих частка посмертна знаходить ся в касі „Р. Н. Союзу“, і то безприволочно до Головного Уряду, а Головний Уряд опісля повідомить сертифікатами спадкоємців, яку кождий має суму в сирітській Фонді „Р. Н. Союзу“.
Дано в Jersey City, N. J. дня 16. Січня, 1907 р.
К. Кирчів,
гогов. предс.

Увага.
Понеже давалось чути поміж спадкоємцям, вдовами по умерших членах, а навіть поміж членами невдоволене і нарікане з причини сирітських грошей, котрими організація „Союз“ опікуєсь, але з них жадної користи не має, проте Го-

ловний Уряд уважав за потрібне пояснити сю справу членам „Союза“ і тим вказати, що деякі члени або відділи не мали причини нарікати на організацію „Союз“, будьо би она не хотіла комунебудь сирітських грошей виплатити. Наша організація кожного часу сі гроші виплатить, але лише тому, хто дасть легальний ресіт, повітоване, котре може дати поруку і забезпеченне від непотрібних страт для організації.
Для того на будуче повинні палати члени „Р. Н. Союзу“ уважати, в який спосіб своє посмертне позівати і записувати. Не єсть розумно і мудро, если член „Союза“ має добру, дбалу жінку і має маленьких троє, четверо дітей а не посідає жадного заощаженного капіталу, записувати своє посмертне в „Союз“ одну сотку на церкву в краю, другу сотку на церков в Америці, одну сотку жіні а решту на діти, бо що тоді дієсь по його нагній смерті? „Союз“ виплачує по его волі, а бідна жінка дістане сотку або дві, заплачує похорон, а діти остануть голі і голодні. Тоді вдова впадає в розпуку, плаче, і нарікає на „Союз“, домагаєсь від організації тої частки, котру признав єї муж для дітей, але тимчасом „Союз“ не має права такої частки жіні виплатити, хабя під услів'ями поданими повисіє. Таких випадків маємо багато і часами они шкодять організації. Правда, се красна ціль дарувати на церков, але полишити щось дітям то перший обовязок, бож діти звичайно ще маленькі і безсилні. Они потребують днес їсти і убратись, они потребують школи, они потребують опіки, они нікого не мали тільки тата і маму. Тата стратили, а мама безрадна, бо що она з ними порадить, если не має звідки їх ховати? Они би собі заробили, як би повиростали, але щож тепер они зроблять? Днесь оден долар зробить їм більше прислуги, як колись тих сто або і більше, що мають дістати. Як будуть сильні, дорослі, тоді для них поле отворене. Они тоді годні собою заридити. Се суть правдиві образці наших людей в Америці, які стрітили неодну родину по умерших члені „Союза“.
Дялятого, дорогі Брати, уважайте в який спосіб забезпечити свою родину, бо подібний випадок ми маємо тепер, де отець умираючи зробив тестамент і записав частку на троє маленьких дітей без тата і без мамі і без опіки. На їх прокормлене остає всего 80 дол. з розпорядимого фонду і Головний Уряд „Союза“ лемить собі голову, що має зробити з тими малими, а частку їх сирітську не може їм виплатити, доки не будуть мати правних опікунів.
К. Кирчів,
головний предс.

Ч. 86. КВІТ \$400.00
на чотиристо доларів, котрі п. Михайло Білецький отримав яко посмертного запомогу по жіні Марії з Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.
Perth Amboy, N. J. 12 Січня 1907
Михайло Білецький,
Свідки { Теодор Юшак
Від місцевого Уряду Руського Народного Союзу в Америці. Відділ (число) 104.
А. Ваверчак, предс.,
К. Шкурат, секретар.

Рух
в відділах Р. Н. Союзу.
Оголошене.
Братство сьв. Тройці в Нью Бритейн, Конн. вибрало слідуючий новий уряд на р. 1907. Ст. Роман, предс., Антін Роман, секр., О. Гібай, кас.

Оголошене.
Братство сьв. П. і П. від 102 в Кайленд. О. вибрало слідуючий новий уряд на рік 1907. С. Брунарський, предс., В. Мямрик, кас., А. Качала, секр., І. Бабиш, організатор. Адр. Andy Kaszala, 26 Hershell Str. Cleveland, O. Мітинги відбувають ся по третій неділі в місяцю о 2 год. по пол.
Оголошене.
Братство сьв. Василіс від 87. в Ланкастер, Н. Й. вибрало слідуючий новий уряд на р. 1907. Петро Смольницький, предс., Панько Нестор, кас., Ст. Кінь, секр., С. Максимик, П. Трояновський, контролери, В. Удич, доворець хорих на Ланкастер, Т. Смольницький, дов. х. на Деню. Міт. відбувають ся в першу неділю по 15-ім в домі П. Смольницького о 2 год. попол. Ст. Кін
122 Ellicott Road, Depew, N. Y.
Оголошене.
Братство сьв. Прор. ЛУ від 28 в Магавай Плейн, Па. вибрало слідуючий новий уряд на рік 1907. Я. Яццла, предс., І. Пустильник, секр., Ігн. Стець, касієр, Н. Гевчук, І. Крива, Й. Гриццишин, контролери.
Великий Баль
в театральних представленнях устроює тов. „Боян“ в Йонкерс, в суботу дня 9-го Фебруара в Гали Тевтонія (Teutonia). На той баль запрошує, як Йонкерці, так само і доокочилих Русинів.
Театральне представлення: „Пан Писар“, шпугу в 3-ох діях, відіграють слідуючі особи:
Григорій Біловуб — Іван Гувай.
Катерина, его жінка — Емілія Гончарик.
Анна, єї дочка — Марія Войтович.
Олена, подруга Анни — Олена Ковальчик.
Іван, брат Олени — Іван Спак.
Михайло, парубок — Іван Хома.
Олександра, гавда — Йосиф Вареха.
Софрон, писар — Іван Павлик.
Петро, слуга — Андрій Серафим.
Баль розпочне ся о годині 3-ій попол. а театральне представлення о год. 8-ій вечером.
Вступ від особи 50 цнт., 35 цнт., а діти від 9-14 літ платять половину. Дохід на церков. 4-6
Перший великий баль
устроює читальня „Богдана Хмельницького“ в Curtis Bay на чеській галі 2-го лютого 1907. Початок о 6 год. вечером. Вступ від особи 25 цнт.
Аматорське представлення:
„Амер. Шляхтич“ і баль
устроює братство сьв. Володимира в НьюЙорку дня 2-го марта 1907. 3а галі Manhattan Lycum число 66-68 E. 4 St. (між 2 а 3 Ave). Початок о 7 год. вечером.
На се представлення і баль запрошуємо всіх чесних Русинів і Русинок в Нью-Йорку і околиці. Тікети по 75, 50, 35 і по 25 цнт. По театрі танці. За добру забаву ручить баловий комітет.
Алекс. Довганюк, предс.,
Антін Шеремета, кас.,
Яків Корнат, секр.
Баль
Братства сьв. Тройці в New Britain, Conn. відбуде ся дня 9 лютого 1907 в Turner Hall Arch Str. на котрий запрошує ся всіх Русинів і Русинок в Нью Бритейн і околиці. Музика першої класи. Вступ 25 ц. Початок о год. 7 вечером. За добру забаву ручить уряд братства.
Тов. І. Наумовича запрошує Філадельфійських Русинів, Русин-ж і всіх знайомих на другий Великий Вечерок, котрий відбуде ся в суботу 9-го Лютого 1907 в Arbeiter Saengerbund Hall 209-215 Fairmount Ave. Початок о год. 6.30 вечером. Вступ для мужчин 15 ц., для женщин вільний. На Вечерку буде грати руска музика, а котрої кождий буде вдоволений. За добру забаву ручить комітет.
С. Мурияка секр.
ВЕЛИКИЙ БАЛЬ.
На дохід нової руської церкви сьв. Іоана Хрестителя (будова розпочинаєсь сими днями) на Black-Rock, N. Y. устроює місцевий комітет церковний, в понеділок дня 11-го фебруара 1907 р., великий баль, на галі „Марціновського“ при Amherst St. 432, напроти католицького костела.
Початок о 7 г. вечером. Вступ від особи 25 цнт. Досконала музика. Добрий буфет. На павзах хор: Закоканської Ураїни. За добру а веселу забаву до рана, ручить ся. Приходить всі, а переконаєтесь.
Петро Коваль, предс.
Гриз. Видиш, касієр.
Григор. Скробала, секр.
Оголошене.
Хто мені прише до 10 центів стемс-си тому вишлю великий календар галицький.
John Nemeth
457 Washington St. New York.

Де є?
Хто хоче шумати своїм иралиа через нашу газету, мусить заплатити 25 центів за кожде оголошене наперед.
Де є Урбан Новіцький? 42 літ тому виїхав в Галичину до Америки. За послідних кілька літ не дав про себе звістки. Хто б яв про него або про себе сам який виводить донести на адресу:
„Svoboda“,
184 Hudson St.,
New York, N. Y.
Поміжкою
свого брата Ігната Пігури родом в Вовхоцьк пов. Гусятин в Галичині. Хто би о ній знав або він сам, авольте донести на адр.
Alex Dudar
580 Selkirk Ave. Winnipeg, Man. Canada.
На Хлопський Страйковий фонд.
В день Рождества Христового в церкви Сьв. Петра і Павла, Галич. Канада, зібрав о. Зайцев \$5.10
На Собор Пресв. Богородиці в церкви сьв. Іллі, Галич, Канада, зібрав о. Зайцев \$2.60.
Юліан Луців Н. Адаме, Масс. \$1.00.
М. Р. Містатім, Саск. \$1.00.
Разом...\$8.70
Жертви на У. С. А. Р. Мартію.
Юліан Луців, Н. Адаме, Масс. \$1.00.
Понклин!
„Гей ти хлопе, Русь сину, Встань до бою, а не спи, Розжари ся палим сердцем, Глянь на себе, где є ти, Гей ти хлопе, Русь сину, Твій праїдді козак бував, Із всіх сил він на Україні Славу Русь здобував. Він поборов дикі орди Розлючених Татарів, Турків диких косооких І тих Ляхів дротарів. Не слухай ти, нє Зрадників вє! Що тобі крає! Они тобі яро вкладали, Шоб ти не прозрів мабуть, Колиж тобі приспівують, Хочуть тебе замануть. Гей ти хлопе, милий брате, Скинь заслону і не спи, Зраду й темноту „Йорканив“ Проч від себе прожени“.
М. Турковский,
McKees Rocks, Pa.
Можлива космічна катастрофа.
Нинішні учені переконані, що земля перестала колись існувати, що планетарна система не може бути вічна і що стан сонця не все буде такий як нині. До катастрофи, якої жертвою упаде земля, може прийти не лиш через безпосередній карамболь між нашою планетою а иншим сьвітловим тілом, але також в наслідок зіткнення сонця з космічною матерією. Ся матерія знаходиться в сьвітлових просторах в формі темних мас, сталих зьвізд, котрі стратили свою теплоту і своє світло і планет, що своє світло дістають лише від сонця. Не є неможливе, що сонце в своїм бігу через простір може увійти в колізію з таким темним тілом. Але коли би се стало ся, то в наслідок гігантської сили удару і величезної маси в огнисте море сонця вивагшого нового „паліва“, сила жару сонячної матерії так скріпила би ся, що до кількох мінут огонь зникнув би цілу поверхність землі. Карамболь розпалить би оба сьвітлові тіла так, що вони цілковито переміняли би ся в газ, а сей жар муові би знищити недаш землю, але і прочі планети сьвітлової системи.

Людске жите дешево.

Мабуть не всякому звісно, як дешево цінить ся людске жите в Злучених Державах північної Америки. А цінять его тут дешево, дуже дешево.

В цілих Злучених Державах працює 29 мільонів робітників та робітниць. З сего числа гине в роботі або остає каліками ві менше ві більше лиш оден чоловік що минути, або над 500.000 людей на рік. Гарна сумка — неправда? А треба знати, що більша частина сих смертей та каліцтв зовсім безпотрібні; се лише наслідки недбалства захланних капіталістів.

Всякий знає, що занятя при желізниці є небезпечно, але в Злучених Державах є оно два рази небезпечійше як повинно бути. При желізницях працює 130 тисяч робітників і ось в протягу одного 1906 р. (після звіту міждержавної торгової комісії) загинуло з них або стало каліками 69.191 людей, значить більше як оден на кожних 20 осіб. Більша часть нещасних випадків на желізницях спричинена захланно-

вещастем, що жде тутешнього робітника. Майнери дістають асфуму, каменярі і люди заняті при цементі дістають сухоти, те саме жде гончарів, робітників при порцеляні, терькоті і т. п. Люди заняті при сло-ві (не лише копанню, але і виробках з него) хорують на затроєне, яке провадять до руматизму і смерті.

Другі роди занятя також віддають псови здоровле робітників. Приміром, табачні, прядильні, вартетати кравецкі, усе те в більшій части гвізда сухіт, що висилають рік річно спорупайку робітників на лано Авраама.

Так, жите людске в Злучених Державах дуже дешево. Дешево оно для американського капіталіста. Що значать для него молодість, здоровле, сила, ідеали і надії робітника або робітницї супротив доларів і центів? — А вирочієм чиж Европа не достарчає рік річно одного мільона молодих, здорових людей голодних насущного хліба, з рядів котрих він все годен вибрати собі кого ему треба?

чих працю і т. п., а одику вартість їх праці є більша як пересічний заробок більшій половини робітників в Злучених Державах.

Робітники по бавовняних фабриках в Японії заробляють дуже мало, бо від 5 до 25 центів на день. Працюють найбільше жінки, дівчата і діти висше 12 літ. Мужчин працює дуже мало. Неділі там не святкують лиш „птапують“ кожного 1го і 15го в місяці та 10 раз в році, коли припадають японські народні свята. Робота триває день і ніч. Робітники працюють по 12 годин з півгодинною перервою на обід.

В попередньому числі „Свобода“ подано загальне число прибувших до Нью Йорку емігрантів в році 1906. Число се не зовсім вірне. З таблиці оглощеної агентом Мором читаємо не тільки про се, скільки приїхало пасажирів. III. Кляси, але також подано в ній цікавий поділ після того, якою корабельною фірмою хто приїхав. І так: Гамбург Америка лінія приїхало 128.811 людей, Північно Німецький Лойд (Бремен) 101.936, Ред Стар (Антверпен) 64.631, Кунарда лінія (Ліверпул) 62.547, Француска лінія (Гавр) 62.311, Кунарда лінія (з Фіюме) 50.804, Гвайт Стар (Ліверпул) 49.453, Північ. Лойд (Середз. море) 47.459, Голянд-Амер. (Роттердам) 42.981, Італіяна (Середз. море) 38.149, Фабра лінія (Середз. море) 33.165, Ла Вельосе (Середз. море) 28.944, Американська лінія (Савтгемптон) 26.611, Гвайт Стар (Середз. море) 25.960, Анкор лінія (Середз. море) 25.827, Італ. Лойд (Сер. море) 19.969, Сканд.-амер. лінія (Копенгага) 17.366, Принс лінія (Середз. море) 16.051, Австр. амер. лінія (Триест) 15.369, Австр. амер. лінія (Триест) 14.359, Компанія заокан. (Середз. море) 6.518, Рос. охотн. флота (Лібава) 5.207, Рос. східно-азіат. Ко. (Лібава) 2.563, Кор. гішп. (Лисбона) 750, Атлант. транспорт. лінія (Лондон) 162, прочі 4.947.

Протягом минулого року Злучені Держави вибили 189.931.422 металевих монет на суму 91.080.041,65 дол. Золотих монет вибито на суму 77.538.045 дол., срібних 10.651.087.30 дол., ніклевих 1.930.686.25 дол. а центів 960.222.55 дол.

Японці по війні. Першим ділом японського міністерства війни по закінченню мира було відповідне винагородже воєнків, що вертали побідносно з поля бою. Число неспосібних до праці інвалідів виносить 10.000 голов. Держава взяла на себе обовязок опікувати ся кожним до смерті. Героям з під Порт-Артура і Мукдену лишено до вибору: місячну пенсію або побут в державних приютах з кобаранем п'яти частини цілої пенсії. Більшість вибрала місячну пен-

сію, хотяй удержаннє в японських домах інвалідів дуже вигідне. По оповіданям очевидців, незвичайно зворушливий се вид цілих рядів молодих людей, що змагають на кулях і вказка до токійського ратуша в послідних дних місяця, де віддають їм пенсію. Також здорових учасників японско російської війни правительство рішило відповідно винагородити. Всіх хоробрих воєнків поділено на чотири групи: 57.000 одержать ордер „золотої змії“ або „сходячого сонця“ низшого степеня в сполученю з пенсією, 15.000 ордер і якусь суму грошей, 124.000 ордер що низшого степеня і грошеву винагороду, а прочі лиш грошеву нагороду. Щоб не допустити до марнованя грошей, міністерство війни зарядило виплату в державних облігаціях і видало до резервістів обіжники з покликком складати одержані суми в державнім скарбі. Там способом побрани гроші будуть під управою міністерства фінансів знаменито процєнтувати ся. Про реорганізацію японської армії на основі досвідів з остатньої війни ми вже доносили. Інновацією буде значне скріпленє кінноти. Показало ся, що Японці мали недостаточну кінноту і через те не могли як слід вихиснувати кроваві побіди під Ляояном і Мукденом.

Маршалок Ояма, що мав до розпорядимости тільки великі маси піхоти, не міг досить швидко вихиснувати ситуації і згідно з принципом Наполеона зібрати всіх овочів побіди своєї армії. Тій недостатчі рішено зарадити через утворенє 8 дивізій кінноти, а крім того через попиране на велику скалю годівлі японських коний. Битви над Ялю і під Мукденом вказали перевагу армії, заосмотреної в тяжку артилерію, тому японська армія одержить 360 гармат більшого калібру, розділених на 10 бригад. Число амуніційних возів буде значно побільшене, бо стверджено, що принцип нещадити набоїв на війні поплачує. Легкий малокалібровий японський карабін буде заступлений трохи тяжшим (системи Мурата), бо показало ся, що рани, задавані „гуманітарним“ японським оружем, були мало успішні... Богато російских воєнків, зовсім „добре поцілених“, вернулось по кількох тижнях з лазаретів назад в ряди, підчас коли кулі російські були далеко менше милосерві. Побільшене контингенту рекрута, як звісно, еже порішене, а так само Япон заходить ся окол побільшеня фльоти. В найблизшій часі японська фльота має одержати 8 найбільших панцирників нової конструкції і дві ескадри по 8 великих кружляків.

В саялюні. — Чого ти такий перестрашений? — Ах бій ся Бога! Сплю я сеї ночі і снить ся мені, що на мой літровий шклянці від пива написано: „що 3 години зажити одну столу лизжку!“

На 1907 рік. „РАДА“ На 1907 рік. рік видання другий газета політична, економічна і літературна виходить у Києві що дня, окрім понеділків. „РАДА“ має широку програму, як звичайні великі політичні газети: дає щоденний огляд жити політичного, громадського, економічного і літературного на Україні, в Росії й по чужих землях; звістки про всія світові події; поезії та оповідання: фельетони: політичні, наукові і белетристичні. „РАДА“ має власних кореспондентів у Петербурзі, Москві, Харкові, Одесі, Полтаві, Чернівцях, Херсоні, Житомирі, Кам'янці-Подільському і по інших місцях України та Росії, а також і за кордоном: у Львові, Чернівцях, Відні, Парижі і Берліні.

Газета буде виходити в побільшенім розмірі. Працює давнійших і нових візначних письменників, які обіцяли свою участь в новім році. програма газети поширять ся. Зролено буде все можливе для того, щоб зробити газету органом всієї України й дати перегляд жити ріжних її частин, в Росії й за кордоном. Особливо уважатиме Редакція на те, щоб дати читачам по амолі повний образ не тільки суспільно-політичного, а й духовного й культурного українського життя та його одбудує в Росії й австро-угорщині. Потреба й змаганням сучасного українського життя будуть пресвячувати ся ширші статі теоретичного змісту. Стоячи на основі поступового й демократичного українства, газета не буде партійною й даватиме місце статям, які будуть освітлювати є питання в ріжних партійних становищ поступового й демократичного напрямку

Умови передплати: до Америки на рік 6 дол., на пів року 3 дол.

Адрес редакції і головної контори: у Києві, Велика Підвальна вул., д. 6, біля Золотих Воріт. Редактор М. Павловський. Видвець Є. Чиналенко.

він ударив єї двома пальцями.

— Ага! Закричав муж, що недавно вживив ся, зло вивши у себе злодія... Дам я тобі! — Вігме, пане, я нічо не взяв лиш зів кусень плячка — просив ся злодій.

— Кусень плячка, що спекла моя жінка? Ну, е-сли так, то хйба виносись чам скорше і біжи до першого лікаря якого подібеш на дорозі.

Мадирська едукція (правдиве):

Пані превелебна (до гостя Русина): Годь ваде! (hogy vagy зн. як ся маєте!)

Гість: Чи пані добродійка говорять і по руски, чи лиш по мадарски?

Пані прев.: Гуторім кушк словенське, але лем з жоб раками...

Похвалив ся:

— Знаеш приятелю, я забив три заяці за одним вистрілом.

— Алеж як то можливо!

— Цілком просто. Одним пострілив, другий зі страху зімлів, а третій втопив ся з жалю за товаришами.

Легка поміч:

Она: Михасю, той перестінь, що ти мені подарував, за великий на мене.

Він: В таких разі мушу шукати иншої дівчини.

При мированю (правдиве):

Піп: Христос раждає ся! Бачик: That's right!

Практичний:

— Чому ти сідаєш в регистрації все при найбільшим вікні?

— Бо тогди дають найбільшу порцію, щоб і переходячі могли бачити.

Межи молодими.

— Чому ти така весела нині?

— Подумай: я сама варила нині обід, і муж не зауважав...

В саялюні.

— Чого ти такий перестрашений?

— Ах бій ся Бога! Сплю я сеї ночі і снить ся мені, що на мой літровий шклянці від пива написано: „що 3 години зажити одну столу лизжку!“

КАЛЕНДАРІ „СОЮЗА“ на рік 1907 вже вийшли

і розіслали експресом кождому секретарови братському. Котрий секретар календарів ще не дістав, нехай оголосить ся на експресовий офіс і календарі собі відбере.

Календарі має секретар роздати усім членам „Союза“ (по одному) і тим що на ціле і тим що на пів посмертного.

За календарі має заплатити кождий член при розметі за Децембер по 25 центів.

Дохід з календарів приїде до каси „Союза“.

Так ухвалила послідна Головна Конвенція.

Хто не заплатить за календар, буде вимазаний так само, як за неплачене розмету.

С. Ядловский. Голов. секр. Р. Н. Союза.

1907 рік.

ВІДКРИТА ПЕРЕДПЛАТА

на Рідний Край

Тижнева українська часопись політична, економічна, літературна і наукова.

У часописи заведені ось які відділи.

1. Що потрібно для нашого народу, особливо для селян хліборобів і всіх трудящих людей.
2. Що діється на Україні, також в Галичині й на Буковині.
3. Що діється в цілій Росії. Звістки з столиці.
4. Що діється по чужих землях, що там доброго, що й нам би годило ся.
5. Звістки й листи з ріжних городів і сел (про земства, товариства, про все що діється доброго і лихого).
6. Наукові статі і звістки (історія, література, медицина, ветеринарія; сільське хозяйство, промисел, й т. д.).
7. Оповідання, вірші, фелетони.
8. Дрібні звістки (про заробітки, торги, ціни і т. д.).
9. Бібліографія. — Запитання читателів і відповіді редакції про всія діла: судові, завайсські та инші.
10. Оповіді усякі.

Хто підпише ся на цілий рік, той получити такі безплатні додатки:

1. Дві картки авіаного українського художника П. Ю. Сластьона: 1. Кобзар, 2. Гайдамаки.
2. Український календар „Рідний Край“ на 1907 р.

Передплата за часопись на рік 2 долари.

Листи і гроші заслати треба на адресу: Полтава, Протопоповська ул. № 41, редакції часописі „Рідний Край“.

Редактор видавець М. Дмитрієв.

Календарі на 1907 рік в Росії, Галичині і Угорщині з прекрасними образами. Купуйте поки суть.

Ціна 30 центів.

М. J. Murin. 326 Nepperhan Ave. Yonkers, N. Y.

к довго як довго зажатась инною, а о неї — ило, тре-розумі-ре поло-могучу тепері-ла по-— люд-

на.

ський лі-жене цу-взагалі є т. Люди, фабриках глядають: і здорові.

фи іскладає всю вину на недальство та несвідомість майноів. Між тим інспектор коадень в Огайо, Андр. Рі, каже так: „есмо компнії перестерігали законн відносячі ся до копанень, експлозій булиб неможливи“.

Кілько людей гине і остає каліками в майнах? Послідого року в самім Пенсильванії загинуло 1,123 а показано 3,365 людей, разом 4,488. В других 14 стейта в котрих роблять справд з таких влдіків, убито і покалічено 2,498 — разом 5,986 людей. Інші стейти не подають жадних справоздань дотично числа убитих в копаньях, а і ті що подають їх, роблять се не дуже точно.

Нью-Йоркське бюро праці оповіщає, що над 232.000 людей убиває, або калічать що року факт в Злучених Державах.

„Нагла і несподівана смерть“ не є найгіршим

Юрорк се є фарм, дом, фабрика, желізниця, телеграфи, телефони, канали, машинерії і т. п. виносить 14.769.042.207. Сума ся представляє майже сему часті майна цілих Злучених Держав. Маєток чотарех держав Еспанії, Португалії, Швейцарії і Нідерляндії є ледви трохи більший а майже такий сам як цілої Австро-Угорщини. Еслиб сей маєток поділити рівно між всіх горожан держави Нью Йорк, то кождий мужчина жінка і дитина дісталиб по два тисячі доларів. Маєток держави Нью Йорк зростає о 500 мільонів доларів що року.

Злучені Держави ви-наймають в самім місті Вашингтоні дом на свої офіс, за які платять ренту 350.000 дол. на рік.

Пересічний вартість праці арештанта в Злучених Державах виносить 371 доларів на рік. Арештанти ті перестерігати, що звичайно до-мають ся роботи, не заощаджую.

Лиш 30 доларів!

За шифкату з Ротрдаму до Нью Йорку
або з Нью Йорку до Роттердам.

Дорога морем триває 9 днів.

Кораблі відходять:

З Нью Йорку:

В Вівторок, Фебруара 21, 1907 в полудне.
В Вівторок, Марта 12, " "
В Вівторок, Марта 26, " "
В Вівторок, Априля 2, " "

З Роттердаму:

Фебруара 8, 1907 Марта 8, " "
Фебруара 22, 1907 Марта 15, " "

Дорога з Нью Йорку до Роттердаму триває 9 днів,
з Нью Йорку до Лібава 13 днів.

Ціни шифкату враз з білетами коловими
з Нью Йорку до краю або назад:

До Бродів	38.10	До Підволочиск	38.45
„ Будапешту	37.55	„ Перемишля	37.20
„ Черновець	38.75	„ Тернополя	38.25
„ Пряшова	37.55	„ Тарнова	36.35
„ Ясела	36.90	„ Унгвара	38.35
„ Кракова	35.95	„ Кошиць	37.55
„ Львова	37.65		

З Нью Йорку до Лібава коштує шифкату 37.00.
З Лібава до Нью Йорку 31.50.

Від дитячий низше року платять ся через воду \$2.00;
від року до 12 літ пів шифкарти.

На американських залізницях платять діти від 15 до
12 літ пів тикету, до 5 літ їдуть дармо.

Продаємо також білети колові враз з шифкартами, по
зниженій ціні з краю до різних міст Спо-
лучених Держав і Канади.

Також шифкарти з білетами коловими до Росії і з Росії.

Близші інформації, шифкарти і білети колові
можете дістати в Реданції „Свободи“
Jno. J. Ardan, 184 Hudson St., New York, N. Y.

Чи чули Ви, що „Свобода“ посилає гроші
до краю?

Ми пішлемо Ваші гроші до краю за ту саму
ціну, що і чужі агенти або і танше, а може
ще скорше і безпечніше як чужий.

Посилаємо корони по слідуячій ціні:

5	корон	за	1	дол.	17	цнт.	170	корон	за	34	дол.	88	цнт.
10	"	"	2	"	20	"	180	"	"	36	"	92	"
20	"	"	4	"	25	"	190	"	"	38	"	96	"
30	"	"	6	"	28	"	200	"	"	41	"	—	"
40	"	"	8	"	34	"	300	"	"	61	"	45	"
50	"	"	10	"	37	"	400	"	"	81	"	85	"
60	"	"	12	"	42	"	500	"	"	102	"	25	"
70	"	"	14	"	46	"	600	"	"	23	"	90	"
80	"	"	16	"	50	"	700	"	"	143	"	40	"
90	"	"	18	"	55	"	800	"	"	163	"	70	"
100	"	"	20	"	60	"	900	"	"	184	"	30	"
110	"	"	22	"	64	"	1000	"	"	204	"	80	"
120	"	"	24	"	68	"	2000	"	"	409	"	50	"
130	"	"	26	"	72	"	3000	"	"	614	"	20	"
140	"	"	28	"	76	"	4000	"	"	816	"	50	"
150	"	"	30	"	80	"	5000	"	"	1021	"	—	"
160	"	"	32	"	84	"							

Рублі:

5 Рублів за 2 дол. 85 цт.	80 рублів за 41 дол. 95 цт.
10 " " 5 " 45 "	90 " " 47 " 15 "
20 " " 10 " 65 "	100 " " 52 " 20 "
30 " " 15 " 85 "	200 " " 104 " 40 "
40 " " 21 " 10 "	400 " " 209 " " "
50 " " 26 " 30 "	600 " " 313 " 50 "
60 " " 31 " 40 "	800 " " 418 " " "
70 " " 36 " 70 "	1000 " " 522 " " "

Адрес:

Jno. J. Ardan,

184 Hudson St., New York, N. Y.

HARRY NEEDLE
Адвокат і Нотар Публичний
Починає грець на кресті. Заступає
в справах кримінальних і цивільних.
Офіс: 910-911 Meigs Bldg., Scranton,
Pa. Печерами: Spitz Bldg., Oliphant, Pa.
Розуміє по руски, польски і словацки.

Російська Охотничья Флота

Нова пасажирська пароплавна
лінія з Нью Йорку до Роттердама
і Лібава або назад без пересі-
даня великими двопробовими,
скорими пароплавами „Смо-
ленск“, „Петербург“ і „Саратов“.

Дорога з Нью Йорку до Ро-
тердама або назад, триває 9 днів;
з Нью Йорку до Лібава або
назад 12 днів.

Ціна шифкату:

З Нью Йорку до Роттердама або
з Роттердама до Нью Йорку перша
класа 70 дол., друга класа ка-
юта 37 дол., третя класа загальна
за 30 дол.

З Нью Йорку до Лібава: пер-
ша класа 87 дол., друга класа
каюта 47 дол., третя класа за-
гальна 37 дол.

З Лібава до Нью Йорку: пер-
ша класа 87 дол., друга класа
каюта 44, третя класа загальна
34 дол.

Кораблі відходять з Нью Йорку

„Петербург“, 26. Фебруар.
„Смоленск“: 12 Марта.
„Москва“: 26 Марта.

Генеральні Агенти:

C. B. Richard & Co.
31-33 Broadway, New York.

Кожний свідомий україн-
ський робітник та фермер в А-
мериці повинен передплачувати
— популярну, щотижневую га-
зету

„Земля і Воля“

орган української соціально-демо-
кратичної партії для сільського робо-
чого краю, що коштує в рік для Аме-
рики 2 долари, та

Соціально-демократичне, по-
пулярне щомісячне видавництво

„Боротьба“

що виходить-ме в дном 1. січня 1907
в двохаркушових книжочках та коштує
на рік 1 долар.

Перший випуск „Що таке соці-
алізм“ вийде ся ще в місяці грудні
1906.

Адреса для обох видавництв:

Редакція „Землі і Воли“,
ул. Броварна ч. 84
Czernowitz, Bukowina

Пролетарі всіх країн єди-
те ся!

Накладом Редакції „Землі і Воли“
(в Чернівцях, ул. Броварна ч. 84) ви-
шов вже

Перший український соціально-
демократичний календар на рік 1907
н. е.

Веселка

що обіймає 10 аркушів друку, формату
великої вісїмки і коштує для Америк-
и пів долара.

Побіж календарієм і інформацій кален-
дар обіймає незвичайно багату і ці-
каву літературно-наукову частину, в
котрій поміщені твори перворядних на-
ших письменників своїх та чужих як:
В. Винниченка, Павла Розвід-Поле, Ма-
ксима Горького, Шпелченка, Федьковича,
Івана Діброва, С. Яричевського і ин-
ших в частині літературній, а в науко-
вій: Л. Ганкевича, дра Старосольського,
дра Татяни Грігорович (москвича), дра
Мирола Кордуби, Карла Махера (чех-
ма) і инших.

„ВЕСЕЛКА“ се єдин в найкращих
календарів, які коли Українець мав в
своїх руках.

Тож замовляйте як найбільше пер-
ший український соціально-демократич-
ний календар „ВЕСЕЛКУ“.

Набувати можна

в Рускій Книгарні

Box 128, Scranton, Pa.

або прямо в Редакції „Землі і Воли“
(Czernowitz, Bukowina, ул. Бро-
варна ч. 84).

David Fuhrman

222 Lackawanna Ave.
SCRANTON, PA.

Виробляє

Братські відзнаки, Шанки,
Пояси, Уніформи, Шапи
Шовкові вонняні

Old Phone 514-R

Позолочувати Годни-
ку за \$3.98 ніхто
дося не продавав.
Ми пішлемо Вам до огля-
нення сего гарну 14-кара-
товий золотий Подвійно
Золочену годинку С. О.
D. за \$3.98 і оплату ек-
спресу. Гваранція на 20 літ і ланцю-
шок в кождою годинку. Ся годинка
не чоріє як другі, тримає добрий час і
виглядає як 40-доларова цінна золота
годинка, а денні купці продають її по
\$10.00. Ся ціна вперед \$3.98
дамо Вам в дарунок перстень або ніж і
оплатимо реджістровану пошту через що
не будете мусіти платити експресу.
Дармо одна годинка сля купити або
сиродасте шість. Пшміть чи прислати
Вам мужеску чи жіночу годинку. 34-38
Globe Mds Co.
Dept. 7, 161 Randolph Str., Chicago, Ill.

Одинокий
русский адвокат і нотар
з Галичини

Др. Юліян Чупка.

Всі справи в судах і у ска-
рів в повітах Люзерне і Лака-
ванна.

Всі справи судові, повнова-
сти, контракти, справи війскові
в Галичині.

3 N. Main Str., Wilkes-Barre, Pa.

там де банк Неймета.

Приїжджає до Скрентон що
Понеділка і Четверга о годині
6 вечером.

402 S. Washington Ave.,

Scranton, Pa.

там де банк Райхмана.

Ф. Памм, Кривів, ул. Зелена 3,

Кривів, Австрія, Галичина,

випускає славі в цілім світі

ті знамі годівки книжечки

„ROSKOPF“ докладно на мі-
нута урегульовані по 2 дол.

Ті самі правдиві патентовані

ні 4 дол., ті самі в трьох

срібними накривками урядо-
во стемпльовані 5 долар. Ті

самі правдиві патентовані 7 дол. Лан-
цуски срібні урядово стемпльовані 1 д.,

міцніші 1.50 дол., дуже міцні 2 дол.

При замовленні належить відповідну

квоту прислати. Оплата від пакки до

Америки вноситься 50 центів. На жада-
ня послав великий ілюстрований ці-
ник дармо і оплатно.

— Хто прийме мені докладні адреси

своїх знайомих перебуваючих в Америці,

тому вийшло в превенті або мапу Ав-
стрії або Америки, або красну книжку

до молена. John Nemeth,

457 Washington Str. New York City.

Коли пославте адреси, напишіть, що

вчитались оголошене в „Свободі“.

Dr. J. SZLUPAS,

1419 N. Main Ave.,

Scranton, Pa.

Можна его бачити в офісі:

від 8 ої до 10-ої год. рано.

від 2-ої до 4-ої попол.

від 7 ої до 10-ої вечер.

Old P'hone 1269-B

Даремні Фарми!

Хочеш довідатись про край де уряд дає

новим поселенцям найгарнішу землю

новім даром, про край де 100,000 Рус-
нам тепер добре поводиться са.

Великий Канадійський

Північний Захід.

Ся так, то не занедай платити ма-
лу суму, бо лиш \$1 як річну пред-
плату на одинок руску часини в Ка-
наді, часопис яка що тижня перепов-
нена фактами про поступ сего краю,
особливо між Русинами там поселеними.

Русно-Англійський і Англійсько-Рус-
ний Тлумач. Книжка, яку кождий

Русин повинен мати. Вийє ся скоро по

англійски. Нависла і надрукована так,
щоб заспокоїти жадаю Русинів в Аме-
риці і Канаді. Много помічник і поуча-
ючих відділів. Ціна \$1.50.

Канадійський Фармер

P. O. Box 82, Winn., Can.

„SOCIALISM“ is the coming issue in politics
you may be for it or against it, but in either case
you need to understand it, and so you need to read
ask your newsdealer for it or send to cents for
three month's subscription and copy of Social
and Farmers. No free copies

CHARLES H. KERR & COMPANY Publisher
50 FIFTH AVENUE, CHICAGO

Вступайте до „Союза“!

Союз платить 1000 дол. посмертного за мужа
а 400 дол. за жену.

Хто хоче більше довідатись про „Союз“,
нехай пише до Головного Уряду на
адрес:

Mr. S. JADLOWSKI,
Box 76 Jersey City, N. J.

Руска Щадница в Перемишлі

приймає вкладки щадничі щодня в годинах урядових і опро-
центує їх на 4 процент, починаючи вже від слідуячого дня
по дни аложення і процентують ся до послідного дня перед
днем відобрання.

ВКЛАДКИ в „Рускій Щадниці“ можна складати особисто
в касі товариства, поштовими переказами, листами грошовими,
чеками Почтової Щадниці, котрі Дирекція щадниці на жадає
безплатно достарчає, в філіях банку австро-угорського на раху-
нок „Рускої Щадниці“ в товариствах: „Взаємного кредиту“ „Ді-
стер“ у Львові, „Кравей Союз кредитовий“ у Львові і „Банк
зв'язковий“ в Станиславові.

„РУСКА ШАДНИЦЯ“ уділяє позичок:

а) гіпотечних, піврічними амортизаційними ратами платник

на 5 процент на протяг літ 10-50 після вибору позичаючого;

б) на льомбард ефектів на 5 і пів процент;

в) на есконт векселів на 6 процент, на векслі переказані за
3-6 місяців платні.

Справи позичок поладжуєсь можливо скоро.

Всяких інформацій і друків уділяє канцелярія „Рускої Ша-
дниці“ ул. Косцюшка, Народний Дім І поверх, щоденно безко-
ристно в годинах урядових від 9-1 год. крім неділь і руских
свят.

Після §. 14. „устава „Рускої Щадниці“, через ч. к. міністерство справ вну-
трішніх затвердженого, вкладки в товаристві „Руска Щадница“ в Перемишлі
ідають ся до льокації капіталів пушілярних, фондацийних і т. п., має отже
„Руска Щадница“ безпеку купільну.

Дирекція Рускої Щадниці в Перемишлі.

Крил. о. І. Стрийский, Д-р Т. Косцюшко

• Амер

• Англ

Біблія

Борба

ганя

Весела

• В Ст

• Гріх

Дещо

світ

Дещо н

• Дні

• Дорог

О. в.

• Емігр

Жовнір

Журав

Житє І

• Житє

ц. в С

Зуба в

• Казки

Історія

Канідал

• Книжк

• Кален

Марія

• Мног

історі

Атлас

іме

Мапа

а в

А

ми і т

Swc

Оден з найбільших броварів в Америці.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАСВИЙ СПО-
СІВ, БЕЗ ВСЯКИХ ПРИМІШОК.

Хто лиш раз по-Голова від него
коштує сего пива, ніколи не болить,
то иншого вже не бо єсть едворе і
буде пити. поживне.

НЕ ТРЕБА ЕГО ЗРЕШТОЮ ХВА-
ЛИТИ, ВО ДОБРЕ САМО ЗА
СЕБЕ ГОВОРІТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY.
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GEN-CALL 4854.

Хто бажає інформацій
про Бритийську Колумбію
нехай пише на адрес
Geo. Syrotiuk,
Vancouver, B. C., Canada.
Box 482,